

www.lsealumni.gr

Ομάδα Σκέψης: Οικονομία & ανάπτυξη

Think Tank Ελληνικού Συλλόγου Αποφοίτων του
London School of Economics and Political Science

Ά κύκλος κειμένων
2013

THE HELLENIC ALUMNI
ASSOCIATION OF THE LONDON
SCHOOL OF ECONOMICS AND
POLITICAL SCIENCE ■

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ομάδα Σκέψης: Οικονομία & Ανάπτυξη

ΚΕΙΜΕΝΟ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

Παναγιώτης Μακρυγιάννης
Κων/νος Χανιώτης

ΜΕΛΗ

Κατερίνα Ιωαννίδου
Δημήτρης Κατσούρης
Άννα Μανούδη
Πάρις Μισερλής
Νικόλαος Η. Μπήλιος
Ευθύμιος Νικολόπουλος
Κυριάκος Παπαδάκης
Ισμήνη Παπακυρίλλου
Μάριος Στουρνάρας
Μενέλαος Τζούρης

Σημείωση : Εκτός των ανωτέρω αναφερομένων συνεισφορά στο κείμενο είχαν και άλλα μέλη που επέλεξαν να κρατήσουν την ανωνυμία τους, για επαγγελματικούς λόγους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 05 Χαιρετισμός - Καθηγητής Γεώργιος Ι. Δουκίδης, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- 06 Σύνοψη
- 08 ΠΡΟΛΟΓΟΣ
- 10 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι : ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
- 10 ΕΝΝΟΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
- 13 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ
- 14 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΠΟ ΓΕΩΦΥΣΙΚΗ ΑΠΟΨΗ
- 15 ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΡΩΝ
- 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ : ΤΟΜΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
- 16 Αγροτικός τομέας
- 18 Πολιτισμός – Τουρισμός
- 21 Περιβάλλον – Ενέργεια
- 23 Έρευνα, Τεχνολογία, Καινοτόμος Επιχειρηματικότητα
- 24 Μεταποίηση
- 25 Παιδεία
- 26 Μεταφορές
- 27 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

“Καινοτομία, επιχειρηματικότητα και εξειδικευμένες κλαδικές παρεμβάσεις για αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης”

Οι οικονομικές κρίσεις δημιουργούν και ευκαιρίες, αρκεί όμως οι επιχειρήσεις να έχουν την αναγκαία οργανωσιακή ετοιμότητα, την σωστή δημιουργικότητα και ένα ριζοσπαστικά φιλικό οικονομικό περιβάλλον. Βέβαια στην Ελλάδα η δυνατότητα αυτή δυσχεραίνεται γιατί η έλλειψη ρευστότητας από το τραπεζικό σύστημα αποτρέπει σε μεγάλο βαθμό την αντοχή, την ανάπτυξη και την στρατηγική προσαρμογής των επιχειρήσεων.

Το ερώτημα είναι το κατά πόσο οι Ελληνικές επιχειρήσεις έχουν υψηλή ετοιμότητα και θα αντέξουν στην κρίση. Παρ' ότι η “ικανότητα του μάνατζμεντ” στον Ελληνικό ιδιωτικό τομέα είναι πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, συνήθως οι Ελληνικές επιχειρήσεις δεν έχουν ισχυρή ανταγωνιστική θέση στις διεθνείς κλαδικές αλυσίδες αξίας και έχουν αρκετά απλοϊκά επιχειρηματικά μοντέλα. Παράλληλα αντιμετωπίζουν ένα αρνητικό ρυθμιστικό και θεσμικό περιβάλλον λειτουργίας (ίσως το αρνητικότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση) το οποίο έχει δημιουργήσει κλαδικές διαστρεβλώσεις, απροθυμία νέο εισερχομένων επενδυτών και συνήθεια στην χαμηλή παραγωγικότητα.

Παρ' όλα αυτά υπάρχουν κάποιοι επιχειρηματικοί κλάδοι στην Ελλάδα που έχουν επιδείξει υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας, συνεχούς καινοτομίας και διεθνούς επέκτασης. Αυτοί οι κλάδοι προσφέρουν βέλτιστες πρακτικές προς μίμηση και μπορούν να αναπτυχθούν διεθνώς, κάτω βέβαια από συγκεκριμένες θεσμικές συνθήκες και στρατηγικές. Στα λιγοστά παραδείγματα περιλαμβάνονται:

- **Νέοι τεχνολογικοί κλάδοι με διεθνή κρίσιμη μάζα.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο νεοσύστατος (max 5 ετών) κλάδος των εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας με 50 Ελληνικές επιχειρήσεις, 5000 επιστήμονες / στελέχη και πωλήσεις 0,5 δις € που κυρίως αφορούν εξαγωγές.
- **Κλάδοι μεταποίησης με καινοτόμα και διεθνώς αναγνωρισμένα βιομηχανικά προϊόντα.** Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η βιομηχανία αλουμινίου στην Ελλάδα που σε μέγεθος είναι στην 5^η θέση στην Ευρώπη. Κατάφερε, εκμεταλλευόμενη την ποιότητα του Ελληνικού βωξίτη, τις καινοτόμες επενδύσεις και την οξυδέρκεια των επιχειρηματιών, να δημιουργήσει καινοτόμα, πιστοποιημένα και διεθνώς αναγνωρισμένα τελικά προϊόντα (πχ. κουφώματα, καλοπετάσματα) που χρησιμοποιούνται σε κατασκευαστικά έργα σε όλο τον κόσμο.
- **Ποιοτικά τρόφιμα σε συνδυασμό με τεχνολογία, καινοτομία και διεθνές branding.** Με εξαγωγές που ξεπερνούν τα 2 δις € και περισσότερους από 100.000 εργαζόμενους αναδεικνύεται ο κορυφαίος κλάδος μεταποίησης με σημαντικές προοπτικές αφού όμως επικρατήσει ως εθνικός στόχος για όλη την Ελληνική επικράτεια.

Παρ' ότι η Ελλάδα υστερεί σε δαπάνες στην Έρευνα και Ανάπτυξη φαίνεται ότι στην Ελληνική επιχειρηματική πρακτική υπάρχουν παραδείγματα επιτυχούς απορρόφησης, προσαρμογής και διάχυσης της τεχνολογίας / καινοτομίας. Το Ελληνικό μάνατζμεντ έχει αποδείξει ότι είναι ανοικτό να αφομοιώνει, προσαρμόζει και να δημιουργεί καινοτομία σε διαδικασίες, προϊόντα και επιχειρηματικά μοντέλα. Οι περιορισμένες όμως αυτές βέλτιστες κλαδικές πρακτικές θα πρέπει να γνωστοποιηθούν ευρέως και να εδραιωθούν έτσι ώστε να γίνει πιο μαζική η εφαρμογή και αξιοποίηση τους.

Το οικονομικό περιβάλλον λόγω έλλειψης χρηματοοικονομικών πόρων θα είναι πιο δυσμενές στο μέλλον. Άρα θα πρέπει να βελτιωθεί άμεσα το θεσμικό πλαίσιο δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Όχι όμως αόριστα και οριζόντια αλλά εξειδικευμένα σε συγκεκριμένους καινοτόμους, εξωστρεφείς και σημαντικούς κλάδους για την εθνική οικονομία που έχουν αποδείξει την ανθεκτικότητά τους.

Καθηγητής Γεώργιος Ι. Δουκίδης
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σύνοψη

Η Ελλάδα βιώνει από το 2009 την μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική κρίση από τη δεκαετία του 1950.

Ταυτόχρονα, σήμερα, οι παραγωγικοί τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας αισθάνονται τις συνέπειες της μετατόπισης της παραγωγής σε χώρες που διαθέτουν το συγκριτικό πλεονέκτημα του χαμηλού κόστους παραγωγής και της μεγάλης εσωτερικής αγοράς.

Η αναγκαία αναδιάταξή τους σε τομείς τεχνολογίας, εξειδικευμένων προϊόντων ή υπηρεσιών όπου το κόστος εργασίας δεν είναι σημαντικός παράγοντας, παραμένει ένα βασικό ζητούμενο της άλυτης εξίσωσης του ευρωπαϊκού οικονομικού οικοδομήματος. Οι παγκοσμιοποιημένες εταιρείες μετακινούνται με πολύ μεγάλες ταχύτητες, σε σύγκριση με το παρελθόν, σε όλη την γη, αναζητώντας, το ελάχιστο συνολικό κόστος, για να καλύψουν την παγκόσμια αγορά τους. Ο χώρος για τους τοπικούς παραγωγούς μειώνεται όλο και περισσότερο. Εάν μια χώρα δεν εκμεταλλευτεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, με τον καλύτερο δυνατόν τρόπο, οι κάτοικοι της θα πρέπει να συμβιβαστούν με την φτώχεια ή ακόμα και την εξαθλίωση.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η Ελλάδα απώλεσε σημαντικό τμήμα της παραγωγικής της βάσης, καθώς απέφυγε συστηματικά να καινοτομήσει και να πάρει πρωτοβουλίες. Αρκέστηκε να δημιουργήσει μια οικονομία που βασιζόταν αποκλειστικά σχεδόν στις κρατικές ενισχύσεις, και σχεδόν πάντα σε συνθήκες δημοσιονομικής πίεσης. Ένας κρατισμός που παρήγαγε χρέος, δημιουργώντας σχεδόν ειδυλλιακές συνθήκες κατανάλωσης, καθώς τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια της δεκαετίας του 2000, έδωσαν την ευκαιρία υψηλών δεικτών «αύξησης» του ΑΕΠ μέσω της αύξησης της εσωτερικής κατανάλωσης εισαγόμενων προϊόντων. Ο εκτροχιασμός της Ελληνικής οικονομίας ήταν αναπόφευκτος. Η συσσώρευση σφαλμάτων πολιτικής και οικονομικής διαχείρισης (σύνηθες όταν υπάρχει υπερεπάρκεια κεφαλαίων), η άρνηση αποδοχής της πραγματικότητας και η επί μακρόν μυωπική αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας από τις κυβερνήσεις, έφερε στη χώρα τη «μόχλευση» της κρίσης, την αναγκαστική εξωγενή διαχείρισή της μέσω των «μνημονίων» και τον εξ αυτής περιορισμό του εύρους των δυνατών κινήσεών μας, και φυσικά την πρωτοφανή σε διάρκεια και έκταση ύφεση και ανεργία. Και επιπλέον, ας δεχθούμε το πασιφανές, ότι τελικά, χωρίς υγιή επιχειρηματικό τομέα δεν υπάρχει οικονομία. Εάν θέλουμε να αναπτύξουμε υγιείς επιχειρήσεις, τότε θα πρέπει να μειώσουμε τα περιττά εμπόδια και δυσκολίες που επιφυλάσσονται σε όσους αποφασίζουν να δημιουργήσουν προϊόντα και υπηρεσίες.

Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, η χώρα χρειάζεται μια μακροπρόθεσμη, ορθολογική αναπτυξιακή στρατηγική. Η αναντιστοιχία των εσόδων προς τα έξοδα του κρατικού προϋπολογισμού, είναι μόνον η κορυφή του παγόβουνου. Η αναντιστοιχία των διεθνοποιημένων (παγκοσμιοποιημένων) καταναλωτικών μας προτύπων, σε σχέση με την εσωστρεφή και καχεκτική παραγωγική μας βάση, είναι η βασική εξίσωση που θα πρέπει να λύσουμε. Εάν, δηλαδή, το εθνικό μας προϊόν δεν αυξηθεί και δεν αλλάξει στην σύσταση του, αλλά ταυτόχρονα δεν γίνουμε σκεπτόμενοι καταναλωτές, η πρώτη εξίσωση, που εκ των πραγμάτων εκβιάζει για την λύση της, θα λυθεί μέσω της ισοπεδωτικής εξαθλίωσης μας, κάτω από το ίδιο το βάρος της.

Πιστεύουμε ότι η χώρα μας διαθέτει ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά σε διεθνές επίπεδο. Ο πολιτισμός, ο τουρισμός και η αγροτική παραγωγή είναι σαφώς στην πρώτη γραμμή, εδώ και χρόνια, αλλά δεν είναι τα μοναδικά μας όπλα. Η θέση της χώρας, είναι ένα ακόμα σημαντικό πλεονέκτημα, σε σχέση με το διαμετακομιστικό εμπόριο, την παροχή υπηρεσιών logistics, τη δημιουργία ενεργειακών κόμβων. Το ανθρώπινο δυναμικό της χώρας είναι, επίσης, ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αφού διαθέτει εργατικό και στελεχιακό δυναμικό με γνώση, ικανότητες και δεξιότητες στα πεδία της παραγωγής καινοτομικών προϊόντων, πληροφορικής και τεχνολογίας.

Στο κείμενο των θέσεών μας γίνεται αναφορά στην έννοια της ανάπτυξης για τη χώρα μας, στις παραμέτρους που την διαμορφώνουν και επηρεάζουν, σε μια νέα γεωφυσική προσέγγισή της, στο ρόλο των επενδύσεων και των εξαγωγών, στη σημασία της ορθολογικής διαχείρισης των αναπτυξιακών πόρων, στους τομείς της οικονομίας που προσφέρονται για μια καλύτερη αναπτυξιακή προοπτική και φυσικά σε βασικά συμπεράσματα.

Οι απόψεις και προτάσεις μας δεν είναι ούτε μοναδικές, ούτε αναμφισβήτητες. Εντάσσονται απλά στον ευρύτερο σκοπό του Συλλόγου μας να συνδράμει δημιουργικά, στο μέτρο του δυνατού, στην διαμόρφωση ενός νέου σκεπτικού και μιας ίσως περισσότερο συστηματικής και αποτελεσματικής προσέγγισης όσον αφορά την αξιοποίηση των θετικών στοιχείων της ελληνικής οικονομίας, του ανθρώπινου δυναμικού και του πολιτισμού μας. Πιστεύουμε ότι το κλειδί για την αντιστροφή της σημερινής ζοφερής πραγματικότητας είναι η ενεργοποίηση των υγιών δυνάμεων του τόπου σε κάθε επίπεδο, η συνειδητοποίηση ότι οι αγκυλώσεις και οι νοοτροπίες του παρελθόντος αποτελούσαν και αποτελούν τροχοπέδη στην ουσιαστική ευημερία και ότι η ανάδειξη της δημιουργικότητας, με πνεύμα αυτογνωσίας και συνεργασίας, είναι η κινητήρια δύναμη της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας μας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ελλάδα βιώνει από το 2009 την μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική κρίση από τη δεκαετία του 1950. Η κρίση πιστεύουμε ότι οφείλεται στους ακόλουθους βασικούς λόγους σωρευτικά:

- α) πρώτιστα, στις επιπτώσεις των διαρθρωτικών αδυναμιών και στρεβλώσεων της ελληνικής δημόσιας και ιδιωτικής οικονομίας από τη Μεταπολίτευση, εξαιτίας του κρατικοδίαιτου ανορθολογικού «μοντέλου» οικονομικής ανάπτυξης, βασισμένου στον διαρκή και άκρατο δανεισμό και του καθεστωτικού κομματισμού που παρέλυσε και εκμαύλισε τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης,
- β) στη μεγαλύτερη του αναμενόμενου παγκόσμια κρίση ρευστότητας που ξέσπασε καταγιστικά το 2008, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της επί μακρόν αδυναμίας διαχείρισης των ασύλληπτων κεφαλαίων που διακινήθηκαν παγκοσμίως σε μη παραγωγικά χρηματοοικονομικά προϊόντα και ακίνητη περιουσία, δημιουργώντας τις γνωστές συνθήκες «φούσκας»,
- γ) στις επιπτώσεις από την υπερβολική και μάλλον, όπως διαφαίνεται, χωρίς προοπτική, όσον αφορά την ουσιαστική μείωση του δημοσίου χρέους, δημοσιονομική λιτότητα, που επέφεραν τα «μνημόνια» στο ΑΕΠ της χώρας, παραβλέποντας την ανάπτυξη και
- δ) της αδυναμίας της ίδιας της Ευρωζώνης να διαχειριστεί την κρίση που πλήττει την ίδια και ιδιαίτερα τα κράτη μέλη του Νότου λόγω των θεσμικών και διοικητικών κενών στην οικονομική ενοποίησή της.

Ταυτόχρονα, σήμερα, οι παραγωγικοί τομείς της ευρωπαϊκής οικονομίας αισθάνονται τις συνέπειες της μετατόπισης της παραγωγής σε χώρες που διαθέτουν το συγκριτικό πλεονέκτημα του χαμηλού κόστους παραγωγής και της μεγάλης εσωτερικής αγοράς. Η αναγκασία αναδιάρταξή τους σε τομείς τεχνολογίας, υπηρεσιών κουλτούρας, εξειδικευμένων προϊόντων ή υπηρεσιών όπου το κόστος εργασίας δεν είναι σημαντικός παράγοντας, παραμένει ένα βασικό ζητούμενο της άλυτης εξίσωσης του ευρωπαϊκού οικονομικού οικοδομήματος. Ακόμα και βιομηχανικές και τεχνολογικές εταιρείες με παγκόσμια διάσταση δεν νιώθουν ασφαλείς και μετακινούνται ανατολικά.

Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η Ελλάδα απώλεσε σημαντικό τμήμα της παραγωγικής της βάσης, καθώς απέφυγε συστηματικά να καινοτομήσει και να πάρει πρωτοβουλίες. Αρκέστηκε να δημιουργήσει μια οικονομία που βασιζόταν αποκλειστικά σχεδόν στις κρατικές ενισχύσεις και τις κρατικές επενδύσεις, κυρίως τύπου «αποκρατικοποίησης», και σχεδόν πάντα σε συνθήκες δημοσιονομικής πίεσης. Ένας κρατισμός που παρήγαγε χρέος, δημιουργώντας σχεδόν ειδυλλιακές συνθήκες κατανάλωσης, καθώς τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια της δεκαετίας του 2000, έδωσαν την ευκαιρία υψηλών δεικτών «αύξησης» του ΑΕΠ μέσω της αύξησης της εσωτερικής κατανάλωσης. Ο εκτροχιασμός της Ελληνικής οικονομίας ήταν αναπόφευκτος. Η συσσώρευση σφαλμάτων πολιτικής και οικονομικής διαχείρισης (σύνηθες όταν υπάρχει υπερεπάρκεια κεφαλαίων), η άρνηση αποδοχής της πραγματικότητας και η επί μακρόν μυωπική αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας από τις κυβερνήσεις, έφερε στη χώρα τη «μόχλευση» της κρίσης, την αναγκαστική εξωγενή διαχείρισή της μέσω των «μνημονίων» και τον εξ αυτής περιορισμό του εύρους των δυνατών κινήσεών μας, και φυσικά την πρωτοφανή σε διάρκεια και έκταση ύφεση και ανεργία. Και επιπλέον, ας δεχθούμε το πασιφανές, ότι τελικά, χωρίς υγιή επιχειρηματικό τομέα δεν υπάρχει οικονομία. Και εάν θέλουμε να αναπτύξουμε υγιείς επιχειρήσεις, τότε θα πρέπει να μειώσουμε τα περιττά εμπόδια και δυσκολίες που επιφυλάσσονται σε όσους έχουν την «αποκοτιά» να θέλουν να δημιουργήσουν προϊόντα και υπηρεσίες.

Μέσα σε αυτό το σκηνικό της κρίσης, ο Σύλλογος των Αποφοίτων της "London School of Economics and Political Sciences" (L.S.E.), αποφάσισε να συμμετάσχει στο δημόσιο διάλογο, συμβάλλοντας με θέσεις και προτάσεις κυρίως προς την κατεύθυνση της εξόδου της ελληνικής οικονομίας από την κρίση. Έξοδος, η οποία εκτιμούμε ότι βρίσκεται σε άμεση σχέση με την αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας τα επόμενα χρόνια. Το παρόν κείμενο αποτελεί προϊόν σύνθεσης των απόψεων και προτάσεων που κατατέθηκαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αίσθημα ευθύνης από τους αποφοίτους - μέλη του Συλλόγου, που συμμετείχαν στην ειδική Ομάδα που συγκροτήθηκε με θέμα την Ανάπτυξη της Ελληνικής Οικονομίας. Η Ομάδα μας δεν αποτελείται από ακαδημαϊκούς, δεν αποτελείται από πολιτικούς, αποτελείται από σκεπτόμενους, ανήσυχους πολίτες, με γνώση και εμπειρίες από διάφορους κλάδους και διάφορες θέσεις, με ενεργό συμμετοχή στην παραγωγή του ΑΕΠ, με αγωνίες και οράματα για τον τόπο μας.

Το κείμενο αποτελείται από 2 Κεφάλαια: Στο πρώτο Κεφάλαιο, που έχει περισσότερο γενικό χαρακτήρα, γίνεται αναφορά στην έννοια της ανάπτυξης, καταγράφονται οι παράμετροι και προϋποθέσεις για την διαμόρφωση μιας αποτελεσματικής αναπτυξιακής στρατηγικής, γίνεται ειδική αναφορά στο ρόλο των επενδύσεων για την ελληνική οικονομία, προτείνεται μια νέα αναπτυξιακή προσέγγιση με έμφαση στην γεωφυσική συνδυαστική διαχείριση των αναπτυξιακών πόρων και παρατίθενται κριτήρια ορθολογικής διαχείρισής τους. Στο δεύτερο Κεφάλαιο, εξειδικεύονται οι τομείς και οι επιμέρους κλάδοι της ελληνικής οικονομίας που κατά την άποψή μας έχουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη. Στον επίλογο του κειμένου καταγράφονται τα βασικά συμπεράσματα.

Οι απόψεις και προτάσεις μας δεν είναι ούτε μοναδικές, ούτε αναμφισβήτητες. Εντάσσονται απλά στον ευρύτερο σκοπό του Συλλόγου μας να συνδράμει δημιουργικά, στο μέτρο του δυνατού, στην διαμόρφωση ενός νέου σκεπτικού και μιας ίσως περισσότερο συστηματικής και αποτελεσματικής προσέγγισης όσον αφορά την αξιοποίηση των θετικών στοιχείων της ελληνικής οικονομίας, του ανθρώπινου δυναμικού και του πολιτισμού μας. Πιστεύουμε ότι το κλειδί για την αντιστροφή της σημερινής ζοφερής πραγματικότητας είναι η ενεργοποίηση των υγιών δυνάμεων του τόπου σε κάθε επίπεδο, η συνειδητοποίηση ότι οι αγκυλώσεις και οι νοοτροπίες του παρελθόντος αποτελούσαν και αποτελούν τροχοπέδη στην ουσιαστική ευημερία και ότι η ανάδειξη της δημιουργικότητας, με πνεύμα αυτογνωσίας και συνεργασίας, είναι η κινητήρια δύναμη της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι : ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. ΕΝΝΟΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η έννοια της οικονομικής ανάπτυξης έχει αποδοθεί διαχρονικά με πολλούς και καλούς ορισμούς. Παρόλα αυτά, στο πλαίσιο του παρόντος, θα τολμήσουμε και τη δική μας προσέγγιση, ώστε να συνάδει με το περιεχόμενό του.

Έτσι, κατά την άποψή μας, ανάπτυξη είναι : **«Η αύξηση του πλούτου μιας χώρας, μέσω της μεγέθυνσης της συνολικής παραγωγής της, με ευφυείς, ορθολογικούς και αποτελεσματικούς τρόπους διαχείρισης των διαθέσιμων πόρων της (κεφάλαιο, εργασία, τεχνογνωσία, γη), δημιουργώντας συνθήκες ενίσχυσης της απασχόλησης και της περιβαλλοντικής αειφορίας και αξιοποιώντας τις ευκαιρίες και δυνατότητες που προσφέρονται στο διεθνές περιβάλλον της».**

Η μετουσίωση της έννοιας της ανάπτυξης σε πραγματικούς όρους και μεγέθη, με μετρήσιμα αποτελέσματα όσον αφορά την παραγωγή πλούτου (προϊόντα, υπηρεσίες, εισοδήματα, υπεραξίες, τεχνολογία, τεχνογνωσία, κλπ) και απασχόλησης, γίνεται μέσω της αναπτυξιακής στρατηγικής.

Η αναπτυξιακή στρατηγική, βασισμένη σε ένα πλαίσιο παραμέτρων και προϋποθέσεων καθορίζει τις πολιτικές, τους στόχους και τα μέσα, βάσει των οποίων και μετά από ενδελεχή επεξεργασία τους, επιδιώκεται η καλύτερη δυνατή διαχείριση των πόρων της οικονομίας, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της παραγωγής πλούτου και απασχόλησης.

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

A. Οι βασικές παράμετροι, οι οποίες εκτιμούμε, ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη και να αποτυπωθούν στον αναπτυξιακό στρατηγικό σχεδιασμό της Ελλάδας, σήμερα, είναι :

1. Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της οικονομίας μας, τα οποία πρέπει να αναδειχθούν μέσα από μια σοβαρή, ολοκληρωμένη και ρεαλιστική ανάλυση των ισχυρών και αδύνατων σημείων της (swot analysis).
2. Ο περιφερειακός προσανατολισμός όσον αφορά την διάρθρωση και κατανομή των αναπτυξιακών πόρων, στο πλαίσιο μιας τολμηρής αναδιάταξης που θα λαμβάνει υπόψη ένα νέο καινοτομικό, συνδυαστικό γεωφυσικό καταμερισμό τους.
3. Ο μακροπρόθεσμος και αειφόρος χαρακτήρας της ανάπτυξης προκειμένου να παγιωθούν συνθήκες διαρκούς και σταθερής αποδοτικότητας των χρησιμοποιούμενων παραγωγικών μέσων της οικονομίας.
4. Η μέγιστη δυνατή πολλαπλασιαστική επίδραση των αποτελεσμάτων της ανάπτυξης σε όλο το φάσμα της πραγματικής οικονομίας και μάλιστα με δημιουργία συνθηκών οικονομικών κλίμακας, προκειμένου να βελτιωθεί ο βαθμός ανταγωνιστικότητας των χρησιμοποιούμενων πόρων και μέσων στο παραγόμενο ακαθάριστο προϊόν και εισόδημα.
5. Ο βαθμός εξάρτησης της οικονομίας μας από το διεθνές οικονομικό και γεωστρατηγικό περιβάλλον, στο οποίο είναι ενταγμένη, ο βαθμός επηρεασμού της από αυτόν και η δυνατότητα ανάληψης υπερβατικών πρωτοβουλιών.

B. Η δυνατότητα, εντούτοις, διαμόρφωσης ενός ρεαλιστικού και ολοκληρωμένου στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού και η αποτελεσματική υλοποίησή του στην Ελλάδα προϋποθέτουν, κατά την άποψή μας και ασφαλώς όχι μόνον, τα εξής:

1. Αξιοπίστο, σταθερό και απελευθερωμένο από τον κομματισμό πολιτικό σύστημα, με όραμα, που θα διαμορφώνει με σύνεση και συναίνεση την αναπτυξιακή στρατηγική για την οικονομία και θα την εφαρμόζει μακροπρόθεσμα, με σεβασμό στη διαχείριση των πόρων και με αξιοποίηση του ικανότερου ανθρώπινου δυναμικού της κοινωνίας.
2. Προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να γίνουν θαρραλέα βήματα υπέρβασης από όλους τους πολιτικούς φορείς, ώστε να διαμορφωθούν οι ευρύτερες δυνατές πολιτικές σύγκλισης.
3. Συνέχιση των απαραίτητων διαρθρωτικών αλλαγών στην οικονομία και την διοίκηση της χώρας (όχι μόνον αναγκαστικά στο πλαίσιο των κατευθύνσεων / εντολών της τρόικα), προκειμένου υπάρξει μακροοικονομική σταθερότητα και πρόσφορο έδαφος για επενδύσεις.
4. Αποκατάσταση του αισθήματος εμπιστοσύνης στους θεσμούς, με ενέργειες όπως:
 - Να σταματήσει η συνεχής και κατά το δοκούν αλλαγή των νόμων, αποκτώντας σε περιπτώσεις, όπως της αναπτυξιακής πολιτικής, μακροπρόθεσμο δεσμευτικό χαρακτήρα ανεξαρτήτως κυβερνητικών μεταβολών.
 - Το διοικητικό (γραφειοκρατικό), νομοθετικό και δικαστικό σύστημα να απλοποιήσουν, επιταχύνουν και θωρακίσουν τις διαδικασίες τους, προκειμένου να περιοριστεί η αδιαφάνεια, η διαφθορά και η πολυπλοκότητα των αποφάσεων προς όφελος του πολίτη και της οικονομίας.
 - Η Δημόσια Διοίκηση και η Αυτοδιοίκηση να γίνουν παράγοντες στήριξης της ανάπτυξης και των συντελεστών της. Αυτό θα συμβεί, όταν μέσα από δική τους πρωτοβουλία και προσπάθεια μετατραπούν σε φορείς αξιοκρατίας, διαφανούς διαχείρισης και αποτελεσματικότητας, αξιοποιώντας τα ισχυρά τους σημεία, καθώς και την εξειδικευμένη τεχνογνωσία και εμπειρία οργανωμένων φορέων, όπως Invest in Greece, ΜΟΔ, Σχολή Δημόσιας Διοίκησης.
 - Ο συνδικαλισμός και οι κοινωνικές ομάδες πίεσης, βασικοί δημοκρατικοί θεσμοί, που συνέβαλαν, εντούτοις, στη διαμόρφωση των συνθηκών της δημοσιονομικής κρίσης στη χώρα, μέσω των υπέρμετρων συχνά διεκδικήσεων τους και της στρέβλωσης του σκοπού τους, να επανεξετάσουν σοβαρά το ρόλο τους σε σχέση με την υπόθεση της ανάπτυξης και να συμβάλλουν με δημιουργικές και ήπιες προτάσεις στην οικοδόμησή της, σε συνεργασία με την εργοδοσία, δημόσια και ιδιωτική.
 - Να αντιμετωπιστεί πάση θυσία η πληγή της φοροδιαφυγής, που έχει τεράστιες επιπτώσεις τόσο στα δημόσια έσοδα, άρα και στη δυνατότητα του κράτους να συνεισφέρει στην υπόθεση της ανάπτυξης με ίδιους πόρους, όσο και στην εμπέδωση αισθήματος κοινωνικής δικαιοσύνης, που αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο στην οικοδόμηση διαχρονικά σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και πολιτών.
 - Να θεσπιστούν απλά, σαφή και μακροπρόθεσμα πλαίσια νομοθετικών και διοικητικών ρυθμίσεων που θα διέπουν τις οικονομικές, δημοσιονομικές, φορολογικές και επενδυτικές πολιτικές, διασφαλίζοντας σχέσεις εμπιστοσύνης με τους παραγωγούς, τους επενδυτές, τους συναλλασσόμενους και τους φορολογούμενους πολίτες.
5. Βιώσιμο και με αναπτυξιακή λογική τραπεζικό σύστημα που θα εξασφαλίζει επαρκή ρευστότητα στην παραγωγική οικονομία, σε συνθήκες διαφανούς και αποδοτικής διαχείρισης των επενδυτικών κεφαλαίων.
6. Υγιές επιχειρηματικό και παραγωγικό περιβάλλον, με σταθερούς και ισότιμους κανόνες ανταγωνισμού και με ισχυρή τεχνογνωσία, συνδεδεμένη με την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία.
7. Υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας και διαρκή επιμόρφωση του ενεργού εργασιακού δυναμικού της χώρας.
8. Εκπαιδευτικό σύστημα σύγχρονο και αξιοκρατικό και εκπαιδευτική κοινότητα ικανή να το διαχειρίζεται, να αναδεικνύει και προωθεί τα υγιή και ευφυή κύτταρά του και να ανοίγει δρόμους συνεργασίας με την παραγωγή και την έρευνα.

Ταυτόχρονα είναι απαραίτητο να επισημανθούν και κατανοηθούν ορισμένες βασικές συνθήκες :

Πρώτον, θα πρέπει να γίνει συνειδητά αποδεκτό, ότι η ελληνική οικονομία, όπως την ζήσαμε όλοι μας από τη μεταπολίτευση, δηλαδή, ως ένα μοντέλο βασισμένο στην εσωτερική κατανάλωση με δανεικά, τροφοδοτούμενη από έναν ανεξέλεγκτο και αντιπαραγωγικό οικονομικό και τραπεζικό κρατισμό (με περιορισμένες δυνατότητες μόχλευσης) έχει χρεοκοπήσει και είναι αναγκαίο να οικοδομήσουμε στη θέση του ένα νέο μοντέλο προσαρμοσμένο στην παραγωγική και επιχειρηματική οικονομία, με εξωστρέφεια (εξαγωγικό προσανατολισμό), καινοτομικό χαρακτήρα και εξελικτική προοπτική.

Δεύτερον, να αναθεωρηθεί ο υπέρμετρα παρεμβατικός ρόλος του κράτους στην οικονομία. Το κράτος δεν μπορεί και δεν πρέπει να συνεχίσει να είναι επιχειρηματίας ή διαχειριστής οικονομικών δραστηριοτήτων. Σταδιακά μέσω στοχευμένων αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίηση ή/και πώληση της περιουσίας του (με εξαίρεση ορισμένους ευαίσθητους κοινωνικά και εθνικά τομείς) θα πρέπει να περιορίσει την επιχειρηματική και διαχειριστική εμπλοκή του, διατηρώντας τον ρυθμιστικό και ελεγκτικό ρόλο του προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος.

Τρίτον, στην Ελλάδα τα χρόνια της κρίσης έχει δημιουργηθεί ένα μεγάλο υφεσιακό σοκ, η ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες έχει κατακρημνιστεί όπως και η προσφορά. Παρόλα αυτά, βλέπουμε ότι η ισορροπία προσφοράς-ζήτησης δεν επανέρχεται, προσαρμόζοντας τις τιμές στα νέα οικονομικά δεδομένα. Η ελληνική οικονομία φαίνεται ότι διέρχεται μια περίοδο, όπου η βασική αρχή των σύγχρονων οικονομικών βρίσκεται σε αμφισβήτηση, δημιουργώντας ερωτηματικά σε όλους, πολιτεία, οικονομολόγους, απλούς πολίτες. Αυτό σημαίνει ότι έχει ίσως περιέλθει από την κατάσταση της «κινητής γενικής ισορροπίας» της νέο-κλασικής οικονομικής θεωρίας, στις περισσότερο ευέλικτες συνθήκες της «μη ισορροπίας» της εξελικτικής οικονομικής θεωρίας, όπου η ανάπτυξη είναι ταυτόσημη με την εξέλιξη, την επιβίωση του καλύτερου ανταγωνιστικά, την ανάδειξη νέων δυναμικών τομέων και την απόρριψη της ισοπεδωτικής «λαϊκίστικης» λογικής ότι το κράτος είναι «υποχρεωμένο» να φροντίζει για όλους και τα πάντα. Στο περιβάλλον αυτό θα επιβιώσουν οι εταιρίες με χαμηλό δανεισμό, χαμηλό και ευέλικτο λειτουργικό κόστος, ποιοτικό προϊόν και υπηρεσία, πολύ καλή σχέση τιμής-αξίας, αξιόπιστη επωνυμία (brand), δυνατότητα επέκτασης εντός και εκτός συνόρων κτλ.

2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Σήμερα, ως αποτέλεσμα της πολύπλευρης κρίσης, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, έχει ανάγκη από πολλούς πόρους, δημόσιους και ιδιωτικούς. Σύμφωνα με εκτιμήσεις οικονομολόγων που είδαν το φως της δημοσιότητας, η ελληνική οικονομία θα χρειαστεί πολλά δις ευρώ (50-60) προκειμένου να επιστρέψει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης σε χρονικό διάστημα 5-7 ετών. Επειδή, εντούτοις, οι πόροι αυτοί, σήμερα, είτε βρίσκονται σε μεγάλη στενότητα (δημόσιοι πόροι), είτε διατίθενται υπό προϋποθέσεις (ιδιωτικοί πόροι), απαιτούνται στοχευμένες, ορθολογικές αναπτυξιακές επιλογές.

Το κυριότερο μέσο, για την υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής και την παραγωγή πλούτου και απασχόλησης στην οικονομία είναι οι επενδύσεις, δημόσιες και ιδιωτικές. Ως εκ τούτου, θεμελιώδης σκοπός της αναπτυξιακής στρατηγικής είναι η δημιουργία των καλύτερων δυνατών συνθηκών, ώστε οι επενδύσεις, κυρίως οι ιδιωτικές, βρουν πρόσφορο έδαφος για να πραγματοποιηθούν.

Η προσέλκυση και πραγματοποίηση, εντούτοις, επενδύσεων και ιδίως ξένων, αλλά και η αναπτυξιακή διαδικασία γενικότερα είναι άμεσα συνυφασμένη με τις γενικές προϋποθέσεις που αναφέρονται παραπάνω. Εκτός αυτών, βασικοί παράγοντες ελκυστικότητας των επενδύσεων είναι η γεωφυσική θέση και γεωστρατηγική σημασία της χώρας, παράγοντες που τοποθετούν σήμερα την Ελλάδα σε περίοπτη θέση και μπορούν να αποτελέσουν σημαντικότερα διαπραγματευτικά πλεονεκτήματα στις συζητήσεις των αρμόδιων φορέων ως προς την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Το πλαίσιο του σχεδιασμού της εθνικής στρατηγικής για τις επενδύσεις αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο. Σε αυτόν θα πρέπει να αποτυπώνεται το είδος των επενδύσεων που έχουμε ανάγκη, σε ποιους τομείς / κλάδους της οικονομίας, με ποιά επενδυτικά κίνητρα, ποιες οι ενέργειες για την άρση των γραφειοκρατικών και νομικών εμποδίων (π.χ διευκόλυνση και επίσπευση των αδειοδοτήσεων για το σύνολο των επενδύσεων και όχι μόνο των μεγάλων, κατά προτεραιότητα εκδίκαση των δικαστικών διαφορών που αφορούν σε επενδύσεις), την εξασφάλιση της παροχής των βασικών υποδομών και υπηρεσιών που χρειάζονται οι σύγχρονες επιχειρήσεις από το κράτος υποδοχέα, κλπ.

Υπό τις παρούσες οικονομικές συνθήκες, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια θα πρέπει να βασιστεί σε πόρους προερχόμενους :

- α) Από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, πόροι που προβλέπεται να διοχετευτούν κατά προτεραιότητα σε τομείς που εντάσσονται στις αναπτυξιακές κατευθύνσεις της ΕΕ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, όπως, επιχειρηματικότητα, ενέργεια, περιβάλλον, καινοτομία, τουρισμός/πολιτισμός, δράσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας, κλπ.
- β) Από τις αποκρατικοποιήσεις επιχειρήσεων, αν και από οικονομική άποψη δεν συγκαταλέγονται στις άμεσες παραγωγικές επενδύσεις,
- γ) Από την προσέλκυση ξένων επενδύσεων από τις μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες του κόσμου (Κίνα, Ρωσία, κλπ) και τις ΗΠΑ, που έχουν επιδείξει ενδιαφέρον να επενδύσουν στρατηγικά σε πολλούς τομείς της ελληνικής οικονομίας.
- δ) Από επενδυτικές πρωτοβουλίες της λεγόμενης «οργανικής οικονομίας» του ευρύτερου ιδιωτικού παραγωγικού τομέα, προερχόμενες από νέες και παλιές, δυναμικές και πρωτοπόρες οικονομικές μονάδες, ελληνικές και ξένες.

Πιστεύουμε, ότι σημαντικοί παράγοντες της αναπτυξιακής διαδικασίας είναι οι **Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου** και η ομαλή επαναφορά της **Ιδιωτικής Κατανάλωσης (Ζήτησης)**. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις δεν συνεισφέρουν άμεσα στο ΑΕΠ, αν δεν γίνουν σε πάγια κεφάλαια, επειδή αυτά είναι μακράς διάρκειας που δεν έχουν σκοπό την γρήγορη ρευστοποίησή τους (όπως π.χ. γη, κτήρια, εξοπλισμός, μηχανήματα κτλ).

Συμπερασματικά, μόνο με όλους τους παραπάνω επενδυτικούς πόρους θα μπορέσει τα επόμενα 3-5 χρόνια να ενεργοποιηθεί επαρκώς το απαραίτητο επενδυτικό «σπινράλ» που θα διαμορφώσει συνθήκες γενικευμένης αναπτυξιακής δραστηριότητας, θέσεις εργασίας και θετική ψυχολογία στους καταναλωτές, ώστε να τονωθεί η αγορά μέσω της αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης.

3. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΠΟ ΓΕΩΦΥΣΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Κρίσιμο όσο και καινοτομικό στοιχείο όσον αφορά τον σχεδιασμό της αναπτυξιακής στρατηγικής της χώρας είναι ο επαναπροσδιορισμός της αναπτυξιακής λογικής σε επίπεδο γεωφυσικών ενοτήτων (όχι αντίστοιχα και διοικητικών).

Δηλαδή, προτείνεται να ληφθεί υπόψη στον αναπτυξιακό σχεδιασμό η διαίρεση της χώρας σε γεωφυσικές ενότητες που θα περιλαμβάνουν **με ενιαίο τρόπο** νησιωτικές, ορεινές, αγροτικές και αστικές/ημιαστικές περιοχές και στις οποίες θα μπορούν να υλοποιούνται την ίδια χρονική περίοδο **συνδυαστικά** συμπληρωματικές μεταξύ τους δραστηριότητες διαφόρων τομέων της οικονομίας (πολιτισμός, τουρισμός, ενέργεια, γεωργία, επιχειρηματικότητα, κλπ). Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα γίνεται αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων, λόγω δημιουργίας συνθηκών οικονομικών κλίμακας.

Ενδεικτικά, οι Δυτικές Κυκλάδες, ο Αργοσαρωνικός (ιδίως τα νησιά Σπέτσες και Ύδρα), η Ανατολική Πελοπόννησος και η Κρήτη μπορούν να ενταχθούν, σύμφωνα με τα παραπάνω, στον ίδιο γεωφυσικό αναπτυξιακό σχεδιασμό και στις αναπτυξιακές δράσεις που θα προταθούν για αυτές θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα ακτοπλοϊκής σύνδεσής τους, για την ικανοποίηση των μεταφορικών και τουριστικών αναγκών τους. Για παράδειγμα, θα διευκολυνόταν η απευθείας μετακίνηση του τουριστικού πληθυσμού που επισκέπτεται, στο πλαίσιο ενός τουριστικού περιηγητικού πακέτου, περιοχές της Πελοποννήσου, όπως οι Μυκήνες, η Επίδαυρος, το Ναύπλιο, η Μονεμβασιά, κλπ, τα νησιά Σπέτσες, Ύδρα, τα νησιά των Δυτικών Κυκλάδων και την Κρήτη, χωρίς την υποχρέωση επιστροφής στην Αθήνα και την εν συνεχεία νέα αναχώρηση από Πειραιά. Στην περίπτωση αυτή, η κατασκευή μιας νέας ολοκληρωμένης λιμενικής υποδομής, ή ο εκσυγχρονισμός κάποιας ήδη υπάρχουσας, σε κομβικής σημασίας περιοχή της Ανατολικής Πελοποννήσου θα έδινε τη δυνατότητα της ταξιδιωτικής συνέχειας, της αναπτυξιακής αξιοποίησης νέων περιοχών, αλλά και της αποσυμφόρησης των παραδοσιακών λιμενικών υποδομών. Επίσης, για τις ίδιες ανάγκες και στόχους θα μπορούσε να εξεταστεί η δημιουργία και μαρίνας διεθνών προδιαγραφών, προσφέροντας υψηλής ποιότητας συνθήκες ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής, ως βάση για ταξίδια στον παραπάνω θαλάσσιο γεωγραφικό χώρο. Παράλληλα, θα δημιουργούντο και οι συνθήκες για ετήσια σταθερή θαλάσσια σύνδεση μεταξύ των περιοχών αυτών, μέσα από ένα διαχειριστικό και διοικητικό μοντέλο κοινοπραξίας, όπως αυτό της γραμμής Κύμη - Σκύρος.

Το ανωτέρω παράδειγμα θα μπορούσε να λειτουργήσει και σε άλλες γεωφυσικές περιοχές της χώρας (π.χ Βόρειο Αιγαίο, Σποράδες, Θεσσαλία, Κεντρικό Αιγαίο), καλύπτοντας την επικράτεια της χώρας, με ένα σύνολο 4-5 στοχευμένων ενοτήτων.

4. ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Η ορθολογική διαχείριση των πόρων του ελληνικού αναπτυξιακού πλαισίου τα επόμενα χρόνια θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες βασικές παραμέτρους:

1. Χρηματοδότηση στρατηγικής σημασίας λίγων, αλλά κομβικής σημασίας, μεγάλων έργων υποδομής στον τομέα των μεταφορών, προκειμένου αφενός να υποβοηθηθεί η συνολική ανάπτυξη της οικονομίας, αφετέρου επιμέρους κλάδοι της οικονομίας με σημαντική εξάρτηση από τις μεταφορές, όπως ο τουρισμός/πολιτισμός, η ενέργεια, η γεωργία, κλπ.
2. Αποφυγή της διασποράς των πόρων για δημόσια έργα υποδομής (εκτός των μεταφορών) σε πολλές και μικρές δράσεις/έργα, έτσι, ώστε, αφενός να ευνοηθεί η συγκέντρωση πόρων σε στρατηγικής σημασίας επενδύσεις, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα τους αφετέρου να ελαχιστοποιηθεί το διαχειριστικό κόστος της υλοποίησης και παρακολούθησης των έργων και τα φαινόμενα πολιτικού καιροσκοπισμού.
3. Χρηματοδότηση δράσεων/έργων τεχνολογίας που ενισχύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της οικονομίας τοπικά, περιφερειακά και εθνικά, ώστε να προκύπτει πραγματική προστιθεμένη αξία για την παραγωγική οικονομία.
4. Χρηματοδότηση επενδυτικών έργων σε τομείς της οικονομίας με εξαγωγικές δυνατότητες, ώστε να ενισχυθεί το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας.
5. Χρηματοδότηση δράσεων/έργων με συμπληρωματικότητα μεταξύ τους, ώστε να διασφαλίζεται η απαραίτητη συνέργεια για την παραγωγή οικονομικών κλίμακας.
6. Αξιοποίηση των διαθέσιμων δημοσιονομικών πόρων σε έργα με πολλαπλασιαστική επίδραση (μόχλευση) στην παραγωγική οικονομία. Αυτό σημαίνει ότι κάθε επένδυση που θα γίνεται τοπικά, περιφερειακά και εθνικά θα πρέπει να συμβάλει κατά περίπτωση στην παραγωγή και διάχυση προϊόντων και υπηρεσιών αξίας κατά 2-2,5 φορές, τουλάχιστον, αυτής του ποσού που δαπανήθηκε, δημιουργώντας ταυτόχρονα συνθήκες διαρκούς παραγωγικής ανάπτυξης και όχι απλώς καταναλωτικής συμπεριφοράς. Αν, υποθετικά, αυτό επιτυγχάνετο με τους πόρους των 20 περίπου δις της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2014-2020, θα ήταν ως να διατέθηκαν 40-45 περίπου δις ευρώ στην οικονομία κατά την αντίστοιχη χρονική περίοδο. Η επίτευξη μιας σχετικής μόχλευσης θα συνέβαλλε σημαντικά στη διαμόρφωση του αναπτυξιακού «spiral» για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα.

Τα προτεινόμενα στο Κεφάλαιο II στη συνέχεια έχουν λάβει υπόψη τους τα αναφερόμενα στο Κεφάλαιο I. Προσδιορίζεται, έτσι, ένα πλαίσιο αναπτυξιακών πολιτικών και δράσεων, για την ελληνική οικονομία, οι οποίες, εκτιμούμε ότι μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Επισημαίνουμε, εντούτοις, ότι η όποια αναπτυξιακή προσπάθεια δεν θα έχει ουσιαστικά και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα, αν συντελεστεί, χωρίς τις παραμέτρους και προϋποθέσεις που αναφέρονται ειδικά στην παράγραφο 2 του Κεφαλαίου I.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II : ΤΟΜΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Οι δράσεις που εκτιμούμε ότι αποτελέσουν αντικείμενα της αναπτυξιακής στρατηγικής της Ελλάδας τα επόμενα χρόνια διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν πολιτικές και δράσεις που μπορούν να αναπτυχθούν στο μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας, όπως, για παράδειγμα, αυτές που σχετίζονται με τις υποδομές του περιβάλλοντος, των μεταφορών, του αγροτικού τομέα και της ενέργειας και οι οποίες εντάσσονται μεν σε ένα περιφερειακό αναπτυξιακό πλαίσιο, αλλά απαιτούν κατά βάση έναν ολοκληρωμένο κεντρικό αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν πολιτικές και δράσεις, οι οποίες εντάσσονται μεν στο πλαίσιο ευρύτερων στρατηγικών προτεραιοτήτων, λαμβάνουν, εντούτοις, υπόψη ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συγκριτικά πλεονεκτήματα, ικανά να προκαλέσουν τοπικά και περιφερειακά αξιόλογη αιεφόρο οικονομική και επιχειρηματική αναπτυξιακή δραστηριότητα. Στη δεύτερη αυτή κατηγορία, ανήκουν γενικά δράσεις για την επιχειρηματικότητα, τον τουρισμό, την έρευνα και την καινοτόμο τεχνολογία, καθώς και ειδικές δράσεις στο πλαίσιο του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.

Συνεπώς, οι στρατηγικές αναπτυξιακές επιλογές της χώρας τα επόμενα χρόνια θα ήταν χρήσιμο να λάβουν υπόψη τους, σε επίπεδο σχεδιασμού, την παραπάνω διαφοροποίηση, ώστε οι πόροι, τα μέσα και οι διαδικασίες που θα χρησιμοποιηθούν να τύχουν εξ αρχής τόσο της κατάλληλης επεξεργασίας όσο και της απαιτούμενης ορθολογικής διαχείρισης. Προϋπόθεση, εντούτοις, της ορθολογικής διαχείρισης είναι η έγκαιρη, αξιόπιστη και με πληρότητα χαρτογράφηση (roadmap) των δυνατοτήτων ή ιδιαίτερων πλεονεκτημάτων που εμφανίζουν τόσο οι περιφέρειες όσο και περιοχές της χώρας μας σε επιμέρους τομείς της οικονομίας από την άποψη της συμβολής τους στην ανάπτυξη της χώρας τα επόμενα 10-12 χρόνια. Η συγκεκριμένη διεργασία απαιτεί τη συνεργασία της κεντρικής διοίκησης με τους αποκεντρωμένους διοικητικούς, επαγγελματικούς και επιστημονικούς φορείς (Αυτοδιοίκηση, ΑΕΙ/ΤΕΙ, Επιμελητήρια, κλπ). Το προϊόν αυτής της διεργασίας θα πρέπει να είναι μια ολοκληρωμένη και αξιόπιστη μελετητική εργασία, με σφικτό χρονοπρογραμματισμό ενεργειών και παραδοτέων.

Στο πλαίσιο των παραπάνω, οι τομείς, οι δράσεις και τα έργα που κατά τη γνώμη μας πρέπει να τύχουν προτεραιότητας τα επόμενα 10-12 χρόνια, προκειμένου να συμβάλουν στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας περιγράφονται στη συνέχεια. **Σημειώνεται ότι η σειρά παράθεσης των τομέων δεν σχετίζεται με τον βαθμό βαρύτητάς τους στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.**

1. Αγροτικός τομέας

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί έναν από τους πλέον δυναμικά υποσχόμενους αναπτυξιακούς μοχλούς της ελληνικής οικονομίας, με δυνατότητες να εξελιχθεί σε σημαντικότερη πηγή εθνικού εισοδήματος. Συγκεκριμένα, με τις κατάλληλες πολιτικές αναδιάρθρωσης και κινήτρων δύνανται:

- α) Να αξιοποιηθούν περαιτέρω: η καθετοποίηση της μεταποιητικής διαδικασίας (διαλογή, συσκευασία, αποθήκευση) των αγροτικών προϊόντων, η αύξηση της συγκέντρωσης και η προώθησή τους, με στόχο την ενίσχυση των εξαγωγικών δυνατοτήτων που διαθέτουν παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα, όπως, π.χ το λάδι, το κρασί, το μέλι, κλπ.
- β) Να ευνοηθεί η παραγωγή νέων ειδών από τον τεράστιο φυσικό πλούτο της ελληνικής γης, με δυνατότητα διείσδυσης στις αγορές του εξωτερικού. Χαρακτηριστικά αναφέρεται η περίπτωση παραγωγής τσαγιού του βουνού με καινοτομικό τρόπο, η εταιρεία παραγωγής του οποίου έχει συμφωνήσει ήδη να εξάγει το σύνολο της παραγωγής του στο εξωτερικό (ΗΠΑ), ενώ προετοιμάζει αντίστοιχα καινοτομικά προϊόντα και από άλλα βότανα. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και προϊόντα με υψηλή προστιθέμενη αξία, χρήσιμα στις βιομηχανίες φαρμάκων και καλλυντικών, ενώ, γενικά η ελληνική διατροφική αλυσίδα αποτελεί αποδεδειγμένα σύμμαχο στην πνευματική και σωματική υγεία των ανθρώπων. Τα προϊόντα αυτά θα πρέπει να τύχουν, μέσω κατάλληλων πολιτικών marketing και αποτελεσματικών προωθητικών διαδικασιών, στρατηγικής αξιοποίησης, στο πλαίσιο της ανάπτυξης της ελληνικής αγροτικής οικονομίας σε συνδυασμό με άλλους κλάδους και ειδικά αυτόν του τουρισμού.

- γ) Να ενθαρρυνθεί από την Πολιτεία η απασχόληση νέων ανθρώπων, όχι υποχρεωτικά αγροτών, με τη γη, μέσα από κίνητρα (παραχώρηση δωρεάν δημοσίων εκτάσεων για στοχευμένες καλλιέργειες) και οργάνωση προκειμένου: 1) να ανανεωθεί το παραγωγικό δυναμικό (ήδη η απασχόληση νέων ανθρώπων, μη αγροτών, σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης αυξήθηκε κατά 6,5% περίπου τα τελευταία 3 χρόνια) και 2) να αυξηθεί το παραγόμενο προϊόν, ώστε να μειωθεί η εξάρτηση από τις εισαγωγές. *(Προς αυτή την κατεύθυνση ξεκίνησε πριν 2 περίπου κάποια προσπάθεια από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, αλλά όχι με την απαιτούμενη οργάνωση και συνέχεια).*
- δ) Να ενισχυθεί η τεχνογνωσία και η καινοτομία στην παραγωγική και μεταποιητική διαδικασία των αγροτικών προϊόντων, με την αξιοποίηση εξειδικευμένων επιστημόνων και σύγχρονων μέσων. Προς την κατεύθυνση αυτή θα βοηθούσε σημαντικά:
- η διοργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων για νέους και παλιούς αγρότες, μέσα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για την αειφόρο ανάπτυξη και την απόκτηση τεχνικών γνώσεων,
 - η δυνατότητα παροχής εξειδικευμένων τεχνοοικονομικών υπηρεσιών χαμηλού κόστους από τα ΑΕΙ στα πρότυπα των agricultural extension services στις ΗΠΑ. Η συνεισφορά της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής στη Θεσσαλονίκη έχει υπάρξει καθοριστική στην περίπτωση αυτή.
- ε) Να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων, με την αντιμετώπιση προβλημάτων και δυσκαμψιών όπως:
- Το πολύ μεγάλο άνοιγμα της «ψαλίδας» τιμών μεταξύ χωραφιού και ραφιού, για την αντιμετώπιση του οποίου θεωρούμε απαραίτητα: α) τη μείωση του κόστους παραγωγής, β) την αύξηση της προστιθέμενης από τους ίδιους τους παραγωγούς αξίας και γ) την αύξηση του ανταγωνισμού στο στάδιο των μεσαζόντων. Για τα παραπάνω προτείνουμε:
- την βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων,
 - την προώθηση συλλογικών / συνεταιριστικών σχημάτων, για την αντιμετώπιση του προβλήματος του μικρού αγροτικού κλήρου, χωρίς την απώλεια της αγροτικής ιδιότητας στις περιπτώσεις συμμετοχής αγροτών ως μετόχων ΕΠΕ, ΙΚΕ ή ΑΕ,
 - την προώθηση εταιρειών παροχής υπηρεσιών (με αναθέρωση της ισχύουσας νομοθεσίας), δηλαδή, αγροτικά συλλογικά σχήματα που θα αναλαμβάνουν έναντι αμοιβής την εκτέλεση εργασιών στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις (φύτευση, ράντισμα, συλλογή, συσκευασία, κλπ), ώστε να μειωθεί το κόστος με την δημιουργία οικονομικών κλίμακας στην παραγωγική διαδικασία,
 - την μείωση της Γραφειοκρατίας (είναι παράλογο για την κατασκευή ενός στάβλου να απαιτούνται διαδικασίες έως 12 μήνες),
 - την απελευθέρωση των μεταφορών, ώστε να σταματήσει η υπέρμετρη επιβάρυνση του κόστους των αγροτικών προϊόντων από τις μεταφορικές εταιρείες και τα αγροτικά φορτηγά να μπορούν να μεταφέρουν και προϊόντα άλλων παραγωγών,
 - την προώθηση της οικοτεχνίας στην επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων μίας περιοχής (οι οικοτέχνες να θεωρούνται αγρότες εφ' όσον επεξεργάζονται τοπικά ή περιφερειακά προϊόντα),
 - την περαιτέρω ενίσχυση καθετοποιημένων ιδιωτικών επενδύσεων για την κάλυψη μεταποιητικά της παραγωγικής διαδικασίας σε ολόκληρες περιοχές, π.χ. ένα τυροκομείο το οποίο αγοράζει γάλα από τους τοπικούς παραγωγούς,
 - την έκδοση από τους παραγωγούς τιμολογίων, το σταμάτημα της διακίνησης επί παρακαταθήκη και την επιστροφή ΦΠΑ στους αγρότες.
 - την ενίσχυση της διαδικτυακής πώλησης αγροτικών προϊόντων στο εξωτερικό.
- στ) Εφαρμογή καινοτομικών πολιτικών για την βέλτιστη διαχείριση των υδατικών πόρων ανά παραγωγική μονάδα, προκειμένου να περιοριστεί η άσκοπη ή υπερβολική κατανάλωσή τους, να εξοικονομούνται πολύτιμοι πόροι και να μεγιστοποιείται η χρήση τους ανά μονάδα προϊόντος.

Η αποτελεσματικότερη δυνατή υλοποίηση των παραπάνω προς όφελος της αγροτικής οικονομίας, των αγροτών παραγωγών, αλλά και του καταναλωτικού κοινού απαιτεί την εκ βάθρων αναδιοργάνωση (reengineering) των Αγροτικών Συνεταιρισμών, ο θεσμός των οποίων, παρότι ιστορικά ιδιαίτερα σημαντικός και δημιουργικός, βρίσκεται από καιρό σε πλήρη απαξίωση και αδράνεια λόγω της κομματικοποίησης και της κακοδιαχείρισης που υπέστη μετά την μεταπολίτευση. Με την εισαγωγή σύγχρονης διοίκησης και τη χρήση νέας τεχνολογίας στην οργάνωση και διαχείρισή τους, την απασχόληση νέων και εξειδικευμένων ανθρώπων και ένα ορθολογικό θεσμικό πλαίσιο, οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί μπορούν να μετατραπούν σε οργανισμούς στήριξης της αγροτικής πολιτικής και ανάπτυξης, καθώς και συμβολής στην απασχόληση. Και στην περίπτωση αυτή ουσιαστικός σύμμαχος εκτός του αρμόδιου Υπουργείου μπορεί να είναι και η Αγροτική Τράπεζα.

2. Τουρισμός - Πολιτισμός

Οι τομείς του Τουρισμού και του Πολιτισμού είναι άρρηκτα δεμένοι μεταξύ τους και αποτελούν παραδοσιακά τη σημαντικότερη πηγή εθνικού εισοδήματος της πατρίδας μας. Παρόλα αυτά, είναι γεγονός ότι υπάρχει η δυνατότητα για μεγαλύτερη συμβολή τους στην αναπτυξιακή προοπτική της χώρας και περαιτέρω βελτίωση της συμμετοχής τους στο ΑΕΠ. Η Ελλάδα διαθέτει τεράστια συγκριτικά πλεονεκτήματα στους δύο (2) αυτούς τομείς και δυνατότητες να αναπτύξει απεριόριστα δραστηριότητες που θα μεγιστοποιούν την οικονομική και αναπτυξιακή συνεισφορά τους.

Για να γίνει το παραπάνω πραγματικότητα, πιστεύουμε ότι, καταρχήν, πρέπει να δοθεί από την Πολιτεία έμφαση στη διαμόρφωση μιας εθνικής τουριστικής «ταυτότητάς», η οποία θα αποτελεί ταυτόχρονα και την επικοινωνιακή «ταυτότητα» της χώρας στον κόσμο. Με άλλα λόγια η κατασκευή του τουριστικού «brand name» της Ελλάδας σε σταθερή και μακροχρόνια βάση, έργο βέβαια το οποίο η Πολιτεία οφείλει να το αναθέσει σε εξειδικευμένους και έμπειρους επαγγελματίες.

Σκοπός μας δεν είναι να υποκαταστήσουμε το έργο των ειδικών, αλλά, πιστεύουμε ότι η τουριστική μας ταυτότητα θα πρέπει να στηριχθεί στα 3 θεμελιώδη εθνικά πλεονεκτήματα - χαρακτηριστικά μας: τον ιστορικό πολιτισμό, την ομορφιά του τόπου και την φιλοξενία των ανθρώπων. Με βάση αυτά τα πλεονεκτήματα, η Ελλάδα θα μπορούσε να είναι **«Η Οικοδέσποινα του κόσμου»**, αφού ο πολιτισμός της είναι και πολιτισμός του κόσμου, η ομορφιά της το δέλεαρ της προσέλκυσης και η φιλοξενία της εξαιρετικά ανθρωποκεντρική. Πιστεύουμε, ότι καθήκον της Πολιτείας είναι να γίνει η τουριστική μας ταυτότητα πρώτιστα κτήμα και όραμα των ίδιων των Ελλήνων, να πιστέψουμε σε αυτήν πρώτοι εμείς, ώστε να την μεταδώσουμε με τον τρόπο που πρέπει και στους ξένους.

Εκτός από τα παραπάνω, για την περαιτέρω ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού, προτείνουμε να ληφθούν υπόψη στον σχεδιασμό της τουριστικής πολιτικής και τα ακόλουθα :

1. Επαναπροσδιορισμός των αγορών - στόχων του τουριστικού προϊόντος μας και της τοποθέτησης του (positioning) σε αυτές, λαμβάνοντας υπόψη την σημαντική τουριστική ανάπτυξη σε γειτονικές, ανταγωνίστριες χώρες (Τουρκία, Κροατία, κλπ).
2. Περαιτέρω προώθηση στο εξωτερικό του δυνατότερου τουριστικού σημείου της χώρας μας, του πολιτισμού, προκειμένου να αυξηθεί ο πολιτιστικός τουρισμός στο σύνολο των εκφάνσεών του, όπως επισκέψεις σε Μουσεία και λοιπούς αρχαιολογικούς χώρους (παρουσιάζουν στασιμότητα στην επισκεψιμότητά τους από το 2003 πλην του Μουσείου της Ακρόπολης), ενημέρωση για τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις μας σε όλη την Ελλάδα, την ιστορικότητα των χώρων, τις προσωπικότητες του πνεύματος και της τέχνης, και λοιπά (στο πλαίσιο αυτό εκτιμούμε ότι θα ήταν καινοτομική δράση η αναβίωση - μέσω sponsors και διεθνών παραγωγών από τον χώρο του θεάματος, σε χώρους που κυριαρχεί παγκοσμίως η ιστορική μνήμη - σημαντικών γεγονότων της ελληνικής ιστορίας, για τα οποία υπάρχει δεδομένο το ενδιαφέρον των ξένων επισκεπτών, όπως για παράδειγμα οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αρχαία Ολυμπία). Οι προωθητικές ενέργειες για τα παραπάνω μπορούν να γίνονται οργανωμένα, με ευθύνη του Υπουργείου Τουρισμού μέσω του διαδικτύου, με πλούσιο φωτογραφικό και κινηματογραφικό υλικό και να απευθύνονται σε στοχευμένες ομάδες αποδεκτών, όπως μαθητές, φοιτητές, συνταξιούχους, ακαδημαϊκές κοινότητες, επαγγελματικές ομάδες, κλπ, στις οποίες ο ελληνικός πολιτισμός κατέχει σημαντική θέση και ασκεί γοητεία. Σχετική με το θέμα αυτό είναι η ανάγκη αντιμετώπισης του ζητήματος τόσο του ωραρίου εργασίας στους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας όσο και των απεργιών ή στάσεων εργασίας που πραγματοποιούνται από τους εργαζόμενους κατά κόρον τις εποχές τουριστικής αιχμής στους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας, κυρίως τον χώρο της Ακρόπολης. Για την αντιμετώπιση αυτού του θέματος προτείνουμε να εξεταστεί η δημιουργία χωριστού Ταμείου, οι πόροι του οποίου θα προέρχονται από τις εισπράξεις των επισκεπτών, και από τους οποίους (πόρους) θα πληρώνονται οι εργαζόμενοι στους Αρχαιολογικούς χώρους.
3. Συνεργασία μεταξύ των ελληνικών τουριστικών φορέων για την δημιουργία και προώθηση ολοκληρωμένων τουριστικών «πακέτων» σε διεθνή Γραφεία tour operators, προκειμένου να εξασφαλίζεται η προσέλκυση περισσότερων τουριστών, σε χαμηλότερες τιμές και με δυνατότητα οργανωμένης και μαζικής μετακίνησής τους στους τόπους προορισμού, με την συμμετοχή και στήριξη των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών φορέων.

4. Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί μια μεγάλη αλλαγή στον τρόπο που οι δυνητικοί τουρίστες κλείνουν τις διακοπές τους πέραν από τους παραδοσιακούς tour operators. Αυτή η αλλαγή έχει επίκεντρο τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες και το internet. Τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι άνω του 50% των τουριστών παγκοσμίως κλείνουν τις διακοπές τους μέσω internet και αυτό το ποσοστό έχει την τάση να αυξάνεται χρόνο με το χρόνο. Το Υπουργείο Τουρισμού κάνει σημαντικές προσπάθειες στο παραδοσιακό κομμάτι της προσέλκυσης τουριστών μέσα από τους tour operators, αλλά, μπορούν να γίνουν πολλά περισσότερα πράγματα στον τομέα του internet. Ένας μικρός αριθμός διεθνών sites ελέγχουν την αγορά και πρέπει να γίνουν προσπάθειες εντατικοποίησης της συνεργασίας με αυτά από την Ελληνική πολιτεία. Τέτοια sites είναι το «Booking.com», το «Expedia.com», το «Travelocity.com», το «Tripadvisor.com» κτλ. Επίσης, πολύ σημαντική είναι η ανάπτυξη των social media, στα οποία οι χρήστες ανταλλάσσουν φωτογραφίες από όμορφα μέρη, συνεισφέροντας έτσι στη διαδικασία λήψης απόφασης όσον αφορά την επιλογή του τουριστικού προορισμού. Ήδη, το Υπουργείο Τουρισμού έχει δημιουργήσει σελίδες στα social media (facebook), όμως, αυτό μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω με μία ολοκληρωμένη στρατηγική social media και επενδύσεις στην ενίσχυση του φωτογραφικού υλικού, αναδεικνύοντας περισσότερο και καλύτερα τα τουριστικά πλεονεκτήματα της χώρας. Το social media strategy πρέπει επίσης να εμπλουτιστεί και με προσφορές για διακοπές στα διάφορα μέρη που προωθούνται και αναδεικνύονται. Τέλος, αναφορικά με το κομμάτι της τεχνολογίας στον τουρισμό, θα πρέπει να γίνουν επενδύσεις και στον τομέα της ψηφιακής τεχνολογίας η οποία έχει γίνει ακόμη σημαντικότερη με την εξάπλωση των κινητών smartphone. Θα δημιουργούσε μεγάλο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη χώρα η ψηφιακή χαρτογράφηση των αρχαιολογικών χώρων όπου οι τουρίστες θα μπορούσαν να παίρνουν πληροφορίες και να ενημερώνονται για το περιεχόμενο των διάφορων μνημείων χωρίς ξεναγό. Η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να προσφέρει μέχρι και virtual reality journeys όπου οι επισκέπτες θα βλέπουν τους εαυτούς τους να κινούνται εκεί που ζούσαν οι αρχαίοι Έλληνες και να πληροφορούνται για τις συνήθειες και τον τρόπο ζωής τους.
5. Άνοιγμα του ελληνικού τουρισμού και πέραν της Ευρώπης (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ το 90% των αφίξεων ξένων τουριστών προέρχονται από ευρωπαϊκές χώρες). Οι αγορές των ΗΠΑ, της Λ. Αμερικής (βρίσκεται σε φάση δυναμικής οικονομικής ανάπτυξης) της Ευρασίας και άλλων περιοχών της γης θα πρέπει να δεχτούν με τις κατάλληλες προωθητικές ενέργειες το ελληνικό τουριστικό «brand name», για την δημιουργία ζήτησης, καταρχήν σε κοινωνικά και οικονομικά leading target groups.
6. Βελτίωση της σχέσης τιμής - αξίας (value for money) του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Σε αυτό περιλαμβάνονται :
 - Η αναβάθμιση της ποιότητας των υφιστάμενων ξενοδοχειακών υποδομών και καταλυμάτων και των προσφερόμενων υπηρεσιών σε αυτές (το 61% του συνόλου των υποδομών αυτών είναι 1 και 2 αστέρων).
 - Η εγκατάσταση στη χώρα μεγάλων και επώνυμων ξενοδοχείων που εμπιστευονται οι τουρίστες λόγω του υψηλού επιπέδου των υπηρεσιών τους (στην χώρα μας το 4% του συνόλου των ξενοδοχείων είναι επώνυμα, όταν ο μέσος όρος στην Ευρώπη είναι 37%). Για τον σκοπό αυτό η πολιτεία θα πρέπει να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό πλαίσιο επενδύσεων.
 - Η βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων άμεσα συνδεδεμένων με τον τουρισμό, όπως στις μεταφορές, την εστίαση, την διασκέδαση, τις δημόσιες υπηρεσίες, την υγεία, κλπ.
7. Βελτίωση / ολοκλήρωση των υφιστάμενων υποδομών μεταφορών, θαλάσσιων και οδικών και η κατασκευή νέων σε στρατηγικής σημασίας σημεία της χώρας. Εδώ εντάσσεται η κατασκευή μαρίνων διεθνών προδιαγραφών, με τις οποίες θα αναπτυχθεί ο παραμελημένος τουρισμός yachting. Στόχος είναι να επιστρέψει στην Ελλάδα το μερίδιο αγοράς που της αξίζει, μερίδιο αγοράς που έχει μετακινηθεί σε ανταγωνίστριες γειτονικές χώρες, και ταυτόχρονα να προστεθεί μια σημαντική πηγή εισοδήματος για τη χώρα μας. Στις οδικές υποδομές προτεραιότητα έχει η ολοκλήρωση του εθνικού άξονα ΠΑΘΕ και της Ιόνιας Οδού (Δ. Άξονας), έργα με τα οποία θα βελτιωθεί σημαντικά η ποιότητα του οδικού δικτύου της χώρας και η προσβασιμότητα του τουριστικού πληθυσμού στα σημεία επιλογής του.
8. Ανάπτυξη της κρουαζιέρας τόσο με την μορφή αυξημένων αφίξεων ξένων κρουαζερόπλοιων σε περισσότερους προορισμούς της χώρας μας όσο και τη μορφή εσωτερικών οργανωμένων ταξιδιών στις ελληνικές θάλασσες.

9. Περαιτέρω αξιοποίηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως του θρησκευτικού, του διατροφικού (άμεσα συνδεδεμένου με τον αγροτικό τομέα), του αθλητικού, του ιαματικού, του θεματικού, του ιατρικού. Η χώρα μας διαθέτει όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τις προδιαγραφές για την ανάπτυξη των εναλλακτικών αυτών μορφών τουρισμού, ικανοποιώντας το σημαντικό ζητούμενο της επέκτασης της τουριστικής περιόδου καθόλο το έτος.
10. Ειδικότερα όσον αφορά τον ιατρικό τουρισμό, σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια η παγκοσμιοποίηση, το αυξημένο κόστος των υπηρεσιών υγείας και οι υψηλές τιμές για μεταμοσχεύσεις, σε συνδυασμό με τα χαμηλά κόστη των ταξιδιών και την εκμηδένιση των αποστάσεων, έχουν μετατρέψει την παροχή υπηρεσιών υγείας σε έναν παγκοσμιοποιημένο κλάδο, με σημαντική συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών. Πάνω από 50 χώρες έχουν αναγνωρίσει τον ιατρικό τουρισμό ως μοχλό ανάπτυξης (μεταξύ αυτών η Τουρκία με μεγάλη επιτυχία). Οι θεραπείες που ζητάνε οι ασθενείς καλύπτουν έναν ευρύ φάσμα της ιατρικής, από απλές επεμβάσεις (οδοντιατρική, οφθαλμολογία, τεχνική γονιμοποίηση κλπ) έως πολύπλοκες (εγχειρήσεις καρδιάς, μεταμοσχεύσεις οργάνων, θεραπείες καρκίνου κλπ), καθώς και αισθητική χειρουργική. Ταυτόχρονα, ο ιατρικός τουρισμός επεκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών όπως μεταφορά, εστίαση και διαμονή καθώς και ξενάγηση.
- Η Ελλάδα συγκεντρώνει σημαντικά πλεονεκτήματα όσον αφορά την ανάπτυξη του ιατρικού τουρισμού:
- Διαθέτει επαρκές εξειδικευμένο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, το οποίο θα μπορούσε να εγκατασταθεί στην περιφέρεια και τα νησιά σε ιδιωτικά ιατρικά κέντρα, με σκοπό την ίαση και περίθαλψη ξένων τουριστών.
 - Διαθέτει υψηλού επιπέδου υποδομές και υπηρεσίες Υγείας, αναγνωρισμένες από Διεθνείς Οργανισμούς, σε ανταγωνιστικές τιμές,
 - Προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες χαλάρωσης και αναψυχής σε επιλεγμένους προορισμούς στη χώρα μας.
- Η χώρα μας θα μπορούσε να προσελκύσει επενδυτές για την κατασκευή ιατρικών κέντρων/νοσοκομείων, στο πλαίσιο του ιατρικού τουρισμού, σε πολλές ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές της.
- Τα οφέλη από τον ιατρικό τουρισμό για την χώρα είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η αύξηση των εσόδων και των θέσεων εργασίας για τη χώρα και τον κλάδο Υγείας και Τουρισμού, η τοποθέτηση της χώρας διεθνώς ως ιδιαίτερος τουριστικός προορισμός, η δημιουργία ευκαιριών για επενδύσεις με εισροή κεφαλαίων από το εξωτερικό, η ανάπτυξη συνεργασιών με Ιατρικά Κέντρα του Εξωτερικού.
11. Η ανάδειξη της Αθήνας ως μιας από τις πλέον επισκέψιμες πρωτεύουσες της Ευρώπης. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να ενισχυθεί ο χαρακτήρας της ως της πόλης – κέντρου του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε :
- την ανάδειξη και αξιοποίηση και άλλων ιστορικών σημείων της πόλης που παραμένουν αναξιοποίητα, όπως π.χ η Ακαδημία Πλάτωνος,
 - η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου διασύνδεσης όλων των ιστορικών σημείων, που θα λειτουργεί ταυτόχρονα και ως τουριστικό «πακέτο»,
 - η περαιτέρω βελτίωση και ανάδειξη των υφιστάμενων αρχαιοελληνικών υποδομών (Μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτήρια, κλπ) που έχουν υποστεί σημαντική φθορά λόγω της παραμέλησής τους,
 - η αξιοποίηση των πέριξ αυτής ιστορικών χώρων, όπως ο Μαραθώνας, η Σαλαμίνα κλπ, με τη δημιουργία θεματικών πάρκων και εκδηλώσεων (εκτός του κοινότοπου Μαραθώνιου αγώνα) σχετικών με τα ιστορικά γεγονότα.
- Σήμερα, δυστυχώς, η Αθήνα δεν ελκύει στο βαθμό που θα έπρεπε τον τουρισμό. Αποτελεί μάλλον "transit" στα τουριστικά πακέτα και στις προτιμήσεις του τουριστικού πληθυσμού. Συνεπώς, είναι ανάγκη να αποκατασταθεί η αίγλη και η εκλυσιτικότητα της, ώστε να αυξηθούν και οι ημέρες παραμονής των επισκεπτών σε αυτήν, άρα και τα έσοδά της.

3. Περιβάλλον - Ενέργεια

Το Περιβάλλον και η Ενέργεια συγκροτούν μεμονωμένα και μαζί από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας και μάλιστα σε σχέση με την έννοια της αειφόρου οικονομικής ανάπτυξης, κομβικό στοιχείο της οποίας αποτελεί η προστασία και η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και οι δυνατότητες ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, άρα και νέων θέσεων απασχόλησης.

Στον τομέα του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας περιλαμβάνονται δράσεις και έργα που αφορούν κυρίως τα ακόλουθα πεδία :

1. Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
2. Διαχείριση υδατικών πόρων
3. Μείωση της ατμοσφαιρικής σύμβασης
4. Αποκατάσταση φυσικού περιβάλλοντος
5. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)
6. Ενεργειακοί πόροι (υδρογονάνθρακες)

Όλα τα παραπάνω πεδία μπορούν να συμβάλλουν άμεσα στην αειφόρο ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Παρόλα αυτά, οι πόροι που απαιτούνται για την ανάπτυξη των τομέων του Περιβάλλοντος και της Ενέργειας είναι τεράστιοι και συνεπώς, υπό τις παρούσες δύσκολες χρηματοδοτικές συνθήκες, εκτιμούμε ότι απαιτούνται στοχευμένες και ορθολογικές αναπτυξιακές επιλογές μεσο-μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, στις οποίες θα πρέπει να κυριαρχεί το στοιχείο της επίτευξης της μεγαλύτερης δυνατής προστιθέμενης αξίας για την οικονομία, καθώς και της συνάφειας και συμπληρωματικότητας με άλλες αναπτυξιακές δράσεις.

Με βάση τα παραπάνω, εκτιμούμε ότι τα πεδία που πληρούν τα παραπάνω κριτήρια, ώστε κατά την επόμενη τουλάχιστον 7ετία να αναπτυχθούν δράσεις και έργα δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα, ικανά να συμβάλλουν με πρόσφορο τρόπο, στην αειφόρο ανάπτυξη του τομέα του περιβάλλοντος και της ενέργειας και κατ' επέκταση της ελληνικής οικονομίας, είναι τα εξής:

α. Το πεδίο της διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων.

όπου προτεραιότητα έχουν:

1. Η κατασκευή νέων και η ολοκλήρωση των σε εξέλιξη ευρισκόμενων έργων υποδομής, μέσω, κυρίως, πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020. Στα έργα αυτά περιλαμβάνονται δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, έργα τα οποία συμβάλουν άμεσα στην βελτίωση των συνθηκών καθαρότητας του φυσικού περιβάλλοντος (ακτές, θάλασσες, λίμνες, ποτάμια, υπέδαφος), συνθήκες οι οποίες συνδέονται άμεσα με την περαιτέρω βελτίωση του τουριστικού προϊόντος της χώρας και την ποιότητα της γεωργικής παραγωγής και της διατροφικής αλυσίδας.
2. Η βιομηχανική και εμπορική διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων (ανακύκλωση και επεξεργασία απορριμμάτων), όπου, Δήμοι, ιδιαίτερα των μεγάλων αστικών κέντρων, και Περιφερειακές Διοικήσεις μπορούν και πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες από κοινού με τον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να δημιουργήσουν μέσω ΣΔΙΤ κοινές επιχειρησιακές δραστηριότητες (εγκαταστάσεις ΧΥΤΥ, Μονάδες Επεξεργασίας Απορριμμάτων με δυνατότητες παραγωγής θερμικής ενέργειας, κλπ), ικανές να δημιουργήσουν σημαντικό εισόδημα και θέσεις εργασίας.

β. Το πεδίο της διαχείρισης των υδατικών πόρων.

όπου προτεραιότητα έχουν:

- Η ορθολογικότερη διαχείριση της αρδευτικής ικανότητας της χώρας και
- η χρηστή διαχείριση του επιπέδου κατανάλωσης των υδατικών πόρων.
Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ή υποτιμούμε το γεγονός, ότι στο όχι πολύ μακρινό μέλλον, οι υδατικοί πόροι λόγω της αναμενόμενης μείωσης των αποθεμάτων τους, άρα της αύξησης της σπανιότητάς τους, μπορούν είτε να αποτελέσουν μια δυναμική ευκαιρία για την ελληνική οικονομία, είτε να μετατραπούν σε «εφιάλτη» για αυτή και την κοινωνία, αν δεν υπάρξει η κατάλληλη διαχείρισή τους. Συνεπώς, είναι ζωτικής σημασίας η προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων με :
- την ορθολογική και τεχνολογικά αναβαθμισμένη άρδευση καλλιεργειών μέσω νέων καινοτόμων μεθόδων και προϊόντων,
- έργα υποδομής για την μείωση της απώλειας νερού στα δίκτυα ύδρευσης των μεγάλων αστικών κέντρων και την διαρκή παρακολούθηση του επιπέδου κατανάλωσης με νέες τεχνολογικές μεθόδους,
- έργα αφαλάτωσης, μικρής ή μεγάλης κλίμακας, σε νησιωτικές κυρίως περιοχές όπου υπάρχει αντικειμενικά εντονότερο το πρόβλημα της επαρκούς ποσοτικά και ποιοτικά ύδρευσης και άρδευσης,
- την κατασκευή υδατοφραγμάτων σε ορεινές/ημιορεινές περιοχές, για τη συγκράτηση του ύδατος και την αξιοποίησή του τοπικά στην άρδευση, την ύδρευση, ή/και την δασοφυλάκηση.

γ. Το πεδίο της αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος,

όπου προτεραιότητα έχουν :

- η δασοπροστασία με την αξιοποίηση σύγχρονων καινοτομικών τεχνολογικών συστημάτων και προϊόντων, παραγόμενων από τον ιδιωτικό ερευνητικό και επιχειρηματικό τομέα,
- η αναδάσωση, η οποία εκτός της αυτονόητης βελτίωσης των συνθηκών ποιότητας της ζωής, συμβάλλει στην συγκράτηση των εδαφών και στον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα της χώρας, άρα άμεσα και στο πεδίο της διαχείρισης και αξιοποίησης των υδατικών πόρων,
- η αξιοποίηση του ενεργειακού δυναμικού του αγροτικού τομέα (στερεή βιομάζα και βιοαέριο).

Σημειώνεται ότι για τα 3 ανωτέρω πεδία έχει διατεθεί δημόσια δαπάνη (εθνικοί και ευρωπαϊκοί πόροι) τουλάχιστον στο πλαίσιο αξόνων και δράσεων των προγραμματικών περιόδων 2000-2006 και 2007-2013, που ανέρχονται σε 3 δις. ευρώ περίπου. Αποδέκτες των πόρων αυτών ήσαν και είναι κατά πλειοψηφία οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού και οι Περιφερειακές Διοικήσεις της χώρας.

δ. Το πεδίο της εξοικονόμησης ενέργειας, της ενίσχυσης της εγχώριας επιχειρηματικότητας,

όπου προτεραιότητα έχουν:

- η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, με την αξιοποίηση των οργανικών υπολειμμάτων επιχειρήσεων,
- η εξοικονόμηση ενέργειας σε ενεργοβόρα κτήρια του δημόσιου τομέα,
- η προώθηση έργων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας,
- η υποστήριξη της λειτουργίας εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών,
- η προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης σε περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος, όπως π.χ οι βιομηχανικές περιοχές.

ε. Το πεδίο της αξιοποίησης των ενεργειακών αποθεμάτων της χώρας,

όπου προτεραιότητα έχουν :

- η αξιοποίηση των διαθέσιμων αποθεμάτων υδρογονανθράκων της χώρας, τα οποία φαίνεται ότι μπορούν να αποτελέσουν μια από τις σημαντικότερες πηγές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια,
- ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου της χώρας.

Επιπτώσεις στο περιβάλλον και οικονομική διάσταση

Οι επιπτώσεις που προκαλούνται στο περιβάλλον άμεσα ή έμμεσα από την συστηματικά μη ορθή διαχείριση των πόρων του, τα αιφνίδια καταστρεπτικά φαινόμενα και την μη αξιοποίηση των ευκαιριών και δυνατοτήτων που προσφέρει στην οικονομία και την απασχόληση είναι και οικονομικά μετρήσιμες και θα μπορούσαν να υπολογίζονται συμπληρωματικά στο ΑΕΠ της χώρας, προκειμένου να αναδεικνύεται και ποσοτικά η αίσθηση της απώλειας (ή του οφέλους) σε σχέση με αυτό (ΑΕΠ). Το συγκεκριμένο ΑΕΠ αποκαλείται «πράσινο» και λαμβάνεται υπόψη σοβαρά σε άλλες χώρες, μεταξύ αυτών η Κίνα και η Ινδία, ενώ έχει απασχολήσει και τον ΟΗΕ τα τελευταία χρόνια.

Δυστυχώς, στην Ελλάδα οι μετρήσεις αυτές δεν καταγράφονται συστηματικά και δεν τυγχάνουν της απαραίτητης επεξεργασίας από την πολιτεία, με αποτέλεσμα να μην περιέρονται σε γνώση της κοινωνίας, έτσι ώστε να ενεργοποιούν περαιτέρω τον βαθμό ευαισθητοποίησής της και να αναδεικνύουν τις διαφυγούσες ευκαιρίες σε αναπτυξιακό επίπεδο.

4. Έρευνα, Καινοτομία, Τεχνολογία και Επιχειρηματικότητα

Η καινοτομία με την ευρεία της έννοια είναι η πρωτότυπη εφαρμογή ιδεών, μεθόδων, διαδικασιών, προϊόντων και υπηρεσιών, με σημαντική προστιθέμενη αξία, που μπορούν να αξιοποιηθούν οικονομικά από όλους τους κλάδους και τους τομείς της οικονομίας. Σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει, που συνεχώς αυξάνει την παραγωγικότητα της εργασίας, η καινοτομία είναι παρούσα παντού και σε όλες τις εκφάνσεις του οικονομικού βίου, δημόσιου και ιδιωτικού. Το ίδιο το Κράτος θα πρέπει επειγόντως να καινοτομήσει σε πολλές από τις υφιστάμενες λειτουργίες του, ενώ οι ελληνικές επιχειρήσεις για να επιβιώσουν θα πρέπει να καινοτομήσουν και αυτές πολύ σύντομα.

Η ανάπτυξη επιχειρήσεων που παράγουν καινοτόμα προϊόντα είναι ένα μεγάλο ζητούμενο, για την Ελλάδα, καθώς μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του ΑΕΠ, είναι εντάσεως εξειδικευμένης εργασίας και απαιτούν ελάχιστους φυσικούς πόρους. Σημειώνεται ότι παγκοσμίως, οι μεγαλύτερες εταιρείες που αναπτύσσουν καινοτομικά προϊόντα και υπηρεσίες ανήκουν στους τομείς της Πληροφορικής και των Τηλεπικοινωνιών.

Στην Ελλάδα, παρά τις αγκυλώσεις που προκαλούνται από τις παρεμβάσεις του κράτους :

1. Παράγουμε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, με ένα μεγάλο πλήθος μικρών ή πολύ μικρών εταιρειών, οι οποίες αυξάνονται με ταχύτητα την τελευταία Ζετία.
2. Οι εταιρείες που έχουν ως σκοπό την παραγωγή καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών είναι ένα μικρό τμήμα της Ελληνικής Οικονομίας, που όμως μπορούν να γίνουν καταλύτης στην συνολική οικονομία
3. Υπάρχει ένα σημαντικό κεφάλαιο σε ανθρώπινο δυναμικό, που έχει πολλά από τα αναγκαία χαρακτηριστικά για να αναπτύξει τέτοια προϊόντα και υπηρεσίες.
4. Οι εταιρείες που τελικά θα επιζήσουν από τις συνθήκες της αγοράς, δηλαδή θα δημιουργήσουν προϊόντα και υπηρεσίες που θα μπορέσουν να τις διαθέσουν στην αγορά, θα είναι έτοιμες και για εξαγωγή τους, καθώς η αγορά είναι πλήρως διεθνοποιημένη και πλήρως ανταγωνιστική.
5. Ο βασικός πόρος που απαιτεί είναι το εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Τέτοιο κεφάλαιο η Ελλάδα διαθέτει, τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό με χώρες παρομοίου μεγέθους η και μικρότερου, που έχουν να δείξουν σημαντικές προόδους στον χώρο αυτό (π.χ. Ισραήλ, Δανία, Ολλανδία)

Η έλλειψη της ανάγκης για συνεχή βελτίωση των ελληνικών επιχειρήσεων, πόσο δε μάλλον του Κρατικού Μηχανισμού, η άρνηση αλλαγής, μέχρι τεχνοφοβίας, η έλλειψη υποδομών, δεν βοηθούν καθόλου την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και χωρίς εσωτερική αγορά το βήμα προς την ανάπτυξη είναι ποιο δύσκολο.

Το Κράτος μέσω του Γ΄ ΚΠΣ και του ΕΣΠΑ, έκανε κάποια βήματα που βοήθησαν την ανάπτυξη εταιρειών Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Ως συνήθως όμως το κάθε του βήμα δημιούργησε νέα προβλήματα. Έργα που δεν λειτούργησαν ποτέ, κεφάλαια που σπαταλήθηκαν στην αγορά «έτοιμων πακέτων», χωρίς κανένα αποτέλεσμα, δημιουργία εταιρειών – εργολάβων, που δεν παράγουν τίποτα, αλλά δίνουν ένα σύνολο λογισμικού και εξοπλισμού που πληροί τις «προδιαγραφές». Αν συνεχιστεί η χρηματοδότηση και στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 με τον τρόπο θα ξαναφέρει τα πενιχρά αποτελέσματα του παρελθόντος.

Το σημαντικότερο στοιχείο, στο οποίο θα πρέπει να επικεντρωθεί η όποια προσπάθεια είναι η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, με την ενθάρρυνση της χρήσης καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών, σε τομείς με μεγάλη προστιθέμενη αξία, όπως η τηλειατρική και η βιοιατρική, η ενεργειακή τεχνολογία, η βιοτεχνολογία, οι διαδικτυακές εφαρμογές, τα συστήματα διαχείρισης δρομολογίων και φόρτωσης και λοιπά, με δυνατότητες συνεργασιών με το εξωτερικό για την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών μεγάλης προστιθέμενης αξίας και την μεταφορά τεχνογνωσίας σε επίπεδο επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το Κράτος (Κεντρική Κυβέρνηση και Τοπική Αυτοδιοίκηση) διεθνώς είτε μέσω θεσμικών ενεργειών (π.χ. ηλεκτρονική διαχείριση δελτίων αποστολής – τιμολόγησης, παρακολούθησης οχημάτων, ηλεκτρονικές πιστοποιήσεις κλπ) είτε ως παράδειγμα, με έργα που είναι στην υπηρεσία των πολιτών του, έχει παίξει σημαντικό ρόλο.

Οι επιδοτήσεις της έρευνας και της ανάπτυξης προϊόντων και υπηρεσιών είναι, επίσης, ένας σημαντικός τομέας παρέμβασης. Θα πρέπει βέβαια να πούμε ότι τέτοιες ενέργειες δεν έλειψαν και ότι η αποτελεσματικότητά τους ήταν μάλλον χαμηλή, καθώς ο πρώτος παράγοντας, της ύπαρξης, δηλαδή, αγοράς που θα υποδεχόταν και αποδεχόταν ή όχι τα αποτελέσματά τους δεν υπήρχε. Πιθανά η διασύνδεση, των ερευνητικών ιδρυμάτων, με την παραγωγή, και η διασύνδεση της τελευταίας με ένα κρίσιμο μέγεθος αγοράς να είναι η απάντηση στην βελτίωση της αποτελεσματικότητάς των καινοτόμων προϊόντων.

Η εξαγωγική δραστηριότητα μπορεί να επιταχυνθεί με την δημιουργία «clusters» και με την διασύνδεση των ελληνικών εταιρειών με το διεθνές περιβάλλον στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Καθώς οι περισσότερες από τις εταιρείες του κλάδου είναι σχετικά μικρές, με χαμηλή κεφαλαιακή επάρκεια, δράσεις προς αυτήν την κατεύθυνση θα βοηθούσαν.

Η δημιουργία κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, που στην Ελλάδα δεν υπάρχουν, θα βοηθούσε επίσης στην δημιουργία εταιρειών στο χώρο της καινοτομίας.

Βοηθητικές δομές, που η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει δείξει ότι μπορούν να ανταποκριθούν, αλλά και να συμβάλλουν είναι τα Επιστημονικά Τεχνολογικά Πάρκα, καθώς και οι μικρότερης κλίμακας υποδομές (θερμοκοιτίδες) εκκόλαψης καινοτομικών προϊόντων/υπηρεσιών και επιχειρηματικότητας, με σημαντική διευρωπαϊκή δικτύωση και αλληλοϋποστήριξη σε μεγάλο φάσμα διεργασιών. Τέλος, από πλευράς υποδομών σημαντικό ρόλο, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων μπορούν να διαδραματίσουν οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, με τις υποδομές ευρυζωνικότητας να αποτελούν την αιχμή του δόρατος σε περιοχές όπου δεν υπάρχει πρόσβαση σήμερα (αγροτικές και νησιωτικές περιοχές).

5. Μεταποίηση

Η δημιουργία πιο φιλικής για την βιομηχανική παραγωγή οικονομίας αποτελεί μια από τις βασικότερες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη στην Ελλάδα. Σαν κλάδος, η βιομηχανία παίζει σημαντικό ρόλο στην ελληνική οικονομία λόγω της παραγωγής απαραίτητων αγαθών, του εξαγωγικού προσανατολισμού και ως μεγάλος εργοδότης. Παρόλα αυτά, η χώρα έχει περιορισμένο αριθμό βιομηχανιών, με μικρή έμφαση στις πρώτες ύλες και περισσότερο στη μεταποίηση. Επίσης, τα τελευταία χρόνια υπάρχουν κάποιες εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, το ποσοστό τους όμως παραμένει χαμηλό στη συνολική παραγωγή.

Οποιοσδήποτε αναπτυξιακός προγραμματισμός στην Ελλάδα πρέπει να έχει ως στόχο την αύξηση των βιομηχανικών εξαγωγών καθώς τα τελευταία οικονομικά στοιχεία (παρά την αύξηση ρεκόρ το 2012 κατά 57%), δείχνουν ότι οι ελληνικές εξαγωγές παραμένουν κάτω του μέσου όρου για την Ευρωπαϊκή Ένωση (25% με τον μέσο όρο ΕΕ στο 44.1%, σύμφωνα με την EUROSTAT) σε μια εποχή που η Ελλάδα ρίχνει μεγάλο βάρος στη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου. Δεδομένου του υψηλού ανταγωνισμού στις διεθνείς αγορές, οι ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες με βιομηχανικά προϊόντα πρέπει να είναι ανταγωνιστικές τόσο σε επίπεδο ποιότητας, όσο και κόστους παραγωγής. Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός θα πρέπει να ρίξει βάρος στην στήριξη της υπάρχουσας βιομηχανίας και στην ανάπτυξη νέων εταιρειών σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους (φωτοβολταϊκά, συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας και λοιπά).

Το ενεργειακό κόστος είναι αυτή τη στιγμή ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την βιομηχανία, καθιστώντας πολλά από τα προϊόντα της μη ανταγωνιστικά για ένα μεγάλο αριθμό εξαγωγικών αγορών. Εδώ το κράτος μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο, νομοθετώντας το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο που θα επιτρέπει τη σωστή λειτουργία της ενεργειακής αγοράς. Είναι πολύ σημαντικό, επίσης, να συμβάλλει, σε συνεργασία με τον ΣΕΒ ή άλλους φορείς, στη δημιουργία ενεργειακής πολιτικής για την μέση και υψηλή τάση στη βιομηχανία, όπως υπάρχει σε πολλές χώρες της ΕΕ.

Ένα άλλο μεγάλο εμπόδιο για τις παραγωγικές επιχειρήσεις είναι η γραφειοκρατία που εμποδίζει και καθυστερεί σε μεγάλο βαθμό την εξαγωγική διαδικασία. Είναι απαραίτητη η απλοποίηση των διαδικασιών για εξαγωγές, η ψηφιοποίηση των διαδικασιών εκτελωνισμού, η εφαρμογή ενιαίας θυρίδας για εξαγωγές και η μείωση των επιβαρύνσεων. Είναι επίσης χρήσιμο να τεθούν συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια για κάθε διαδικασία που να επιτρέπει σωστό προγραμματισμό. Δεδομένων των δυσκολιών χρηματοδότησης της παραγωγής, η ενίσχυση χρηματοδότησης για ασφάλιστρα εξαγωγών είναι απαραίτητη όπως και η δημιουργία δικτύου με ξένες εταιρείες προώθησης εξαγωγών. Αυτά τα μέτρα μπορούν να προωθηθούν μέσω των βιομηχανικών συνδέσμων όπως γίνεται σε πολλές χώρες.

Τα τελευταία δύο χρόνια έχουν γίνει μεγάλες αλλαγές στο εργατικό κόστος, που βρίσκεται πια σε αρκετά χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Είναι σημαντικό, εντούτοις, οι βιομηχανίες να ρίξουν βάρος στη δια βίου μάθηση των εργαζομένων καθώς η τεχνολογία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην βελτιστοποίηση της παραγωγής και την διατήρηση ποιοτικού πλεονεκτήματος. Επίσης, είναι σημαντικό να υπάρχει στενή συνεργασία μεταξύ της έρευνας και των βιομηχανιών που μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη τεχνολογικά προηγμένων προϊόντων. Η Ελλάδα έχει μεγάλο αριθμό πανεπιστημίων και

τεχνολογικών/ερευνητικών ιδρυμάτων, τα οποία πολύ συχνά είναι αποκομμένα από την παραγωγή. Η ενίσχυση των δεσμών με την παραγωγή είναι ένα σημαντικό βήμα, το οποίο μπορεί να λειτουργήσει και σαν δίοδος για νέους επιστήμονες προς την παραγωγή. Το μοντέλο της Ολλανδίας, που χρησιμοποίησε πόρους της ΕΕ για τον σκοπό αυτό, είναι καλό παράδειγμα για την Ελλάδα, η οποία μπορεί να αντλήσει χρηματοδοτικούς πόρους για τον ίδιο σκοπό.

Η χρηματοδότηση των υπαρχουσών, αλλά και νέων, εταιρειών στη βιομηχανία παραμένει ένα τεράστιο πρόβλημα που εντείνεται όσο υπάρχει έλλειψη ρευστότητας στην εγχώρια αγορά. Οι ελληνικές τράπεζες δεν είναι σε θέση να χρηματοδοτήσουν προγράμματα επενδύσεων και τα ξένα κεφάλαια δύσκολα θα πάρουν την απόφαση να επενδύσουν σε Ελληνικές εταιρείες. Αυτή τη στιγμή γίνονται συζητήσεις για τη δημιουργία μιας Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας που θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο τα επόμενα χρόνια. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι η Τράπεζα αυτή θα οργανωθεί με σωστό τρόπο, ακολουθώντας τους κανόνες της αγοράς και συμβάλλοντας στη σταθερότητα του χρηματοδοτικού πλαισίου, κάτι που δεν έχει γίνει σε προηγούμενες ανάλογες προσπάθειες.

Αλλά μέτρα που μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη νέων εταιρειών παραγωγής είναι η αναβάθμιση ή/και επέκταση των υπαρχουσών βιομηχανικών περιοχών (ΒΕΠΕ), με εύκολη πρόσβαση στα δίκτυα μεταφοράς. Πολλές χώρες έχουν παραχωρήσει στην ανάθεση τέτοιων περιοχών (Βιομηχανικά Πάρκα) σε ιδιώτες, οι οποίοι παρέχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες (εκτελωνισμού και εισαγωγών, περιβαλλοντολογικό έλεγχο, παροχή αποθηκευτικών χώρων κλπ). Τέτοιες περιοχές μπορούν επίσης να συμβάλλουν στη δημιουργία 'clusters' για συγκεκριμένους κλάδους, δίνοντας κίνητρα για τη δημιουργία βοηθητικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (προμηθευτές κλπ).

Πιστεύουμε, επίσης, ότι η χώρα μας μπορεί να τολμήσει την παραγωγή ορισμένων στοχευμένων βιομηχανικών ειδών που μπορούν να καλύψουν ανάγκες πληθυσμών – στόχων, που βιώνουν ιδιαίτερες οικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες. Για παράδειγμα, η παραγωγή ενός μικρού οχήματος προσαρμοσμένου στις δύσκολες συνθήκες κυκλοφορίας των πόλεων, με χρήση τεχνολογίας ΑΠΕ. Τα ερευνητικά τμήματα των ελληνικών πανεπιστημίων, ιδιώτες επιστήμονες και εξειδικευμένες ιδιωτικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να συνεργαστούν στο σχεδιασμό και την παραγωγή και άλλων αντίστοιχων ελληνικών προϊόντων, με χρηματοδότηση μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου, Venture Capital Funds, με διαδικασίες ΣΔΙΤ, ή με άλλο επωφελή συνδυασμό.

Τέλος, εκτιμούμε ότι πρέπει να σταματήσει ο αδιανόητος, για την κυρίαρχη στην παγκόσμια ναυτιλία χώρα, μαρασμός του ναυπηγοκατασκευαστικού κλάδου. Πολιτεία, εφοπλιστικός κόσμος, μεταποιητικές επιχειρήσεις του κλάδου και εργαζόμενοι μπορούν και πρέπει να μετατρέψουν τα μεγάλα και μικρά ναυπηγεία της χώρας σε αποδοτικές μεταποιητικές επιχειρήσεις. Αρκεί να ξεπεραστούν αγκυλώσεις, και να υπάρξουν υποχωρήσεις και υπερβάσεις από όλες τις πλευρές.

6. Παιδεία

Η Παιδεία μπορεί να αποτελέσει έναν ακόμα τομέα με συνεισφορά στην υπόθεση της αιφόρου οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, με κύριους άξονες την εθνική μας κληρονομιά και την ανάδειξη της νεανικής επιχειρηματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό :

- Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να γίνει παγκόσμιο κέντρο ανθρωπιστικών και περιβαλλοντικών σπουδών. Η χώρα μας κατέχει υψηλή θέση στην παγκόσμια συλλογική συνείδηση ως λίκνο πολιτισμού και κέντρου ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Το Θέατρο, η Φιλοσοφία, η Δημοκρατία έχουν ελληνική απόχρωση στο μυαλό και στη συνείδηση ολόκληρης της παγκόσμιας κοινότητας. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία ενός κέντρου κλασικών σπουδών με τη συμμετοχή πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων του εξωτερικού.
- Η ίδρυση ανεξάρτητου Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας και Επιχειρηματικότητας, με τη συμμετοχή στελεχών και από το εξωτερικό, μπορεί να αποτελέσει τον φορέα που θα χαράξει νέα στρατηγική και θα δημιουργήσει ένα μοντέλο ανάπτυξης βασισμένο στο συνδυασμό της ελληνικής κλασικής και σύγχρονης παιδείας με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία μεταξύ των νέων. Για τον σκοπό αυτό, η χώρα μας οφείλει να κινητοποιήσει τα μέλη της ελληνικής επιστημονικής κοινότητας που ζουν και εργάζονται σε ακαδημαϊκά ιδρύματα του εξωτερικού. Παράλληλα, μπορούν να δοθούν φορολογικά κίνητρα σε πολυεθνικές εταιρείες για την μεταφορά τμημάτων Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) στην χώρα μας, ενώ μπορούμε να προωθήσουμε τη δημιουργία ενός Εθνικού Ταμείου Έρευνας και Καινοτομίας (Research and innovation Fund) για τη χρηματοδότηση ερευνητικών και καινοτόμων πρωτοβουλιών από σπουδαστές και νέους πτυχιούχους.

Βασική παράμετρος για την μετατροπή της Παιδείας σε γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη της καινοτομίας στην εκπαίδευση είναι η μεταρρύθμιση που πρέπει κατά προτεραιότητα να ξεκινήσει από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτής της μεταρρύθμισης μπορούμε να εισάγουμε μαθήματα καινοτομίας (innovation workshops) και επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, να οργανώσουμε πανελλήνιους διαγωνισμούς σχολικής καινοτομίας με προβολή τους στα ΜΜΕ, να προωθήσουμε το θεσμό της σχολικής ολυμπιάδας καινοτομίας και επιχειρηματικότητας με προβολή στο εξωτερικό καθώς και το θεσμό του συμβούλου νεανικής επιχειρηματικότητας σε κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας. Να δώσουμε κίνητρα για την συμμετοχή σχολικών ομάδων σε ερευνητικές πρωτοβουλίες επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων, να δημιουργήσουμε Λύκεια οικονομικής κατεύθυνσης και τέλος να μεταφέρουμε τεχνογνωσία από χώρες με υψηλό δείκτη επιχειρηματικής δυναμικότητας όπως οι ΗΠΑ και η Γερμανία.

Τέλος, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης είναι πλέον ώριμη η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, με τη συμμετοχή πολυεθνικών εταιρειών, με την παροχή φορολογικών κινήτρων, προκειμένου να τονώσουν τον ανταγωνισμό σε μια κλειστή αγορά που κυριαρχεί ο κρατισμός και οι συντεχνίες.

7. Μεταφορές

Τα έργα μεταφορών συμβάλλουν ασφαλώς σημαντικά στην ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων της οικονομίας. Παρόλα αυτά αποτελούν μέσον και όχι αυτοσκοπό της ανάπτυξης, όπως ακριβώς κατά την άποψή μας συνηθίσαμε να εκλαμβάνουμε στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας, εκτός των άλλων, και της «χρησιμότητας» που απέκτησαν στην υποβοήθηση της επιτάχυνσης της απορροφητικότητας των ευρωπαϊκών προγραμματικών πλαισίων. Συνεπώς, από την άποψη αυτή, δηλαδή, του μέσου της ανάπτυξης, τα έργα υποδομής στον τομέα των μεταφορών, στο αναπτυξιακό σκηνικό των επόμενων ετών, θα πρέπει να είναι απόλυτα στοχευμένα και να συμβάλλουν συμπληρωματικά στις αναπτυξιακές πολιτικές για την παραγωγική οικονομία. Ενδεικτικά, έργα στοχευμένων επιλογών είναι η ολοκλήρωση του σιδηροδρομικού δικτύου Κόρινθος-Πάτρα, η κατασκευή, επέκταση ή εκσυγχρονισμός μικρού αριθμού, αλλά στρατηγικής σημασίας λιμανιών και βέβαια η ολοκλήρωση των βασικών οδικών αξόνων, ΠΑΘΕ και Ιόνια Οδός και του Βόρειου οδικού άξονα της Κρήτης.

Επισήμανση:

Υπάρχει σημαντική συνέργεια μεταξύ των τομέων της οικονομίας που αναλύονται παραπάνω. Οι συνέργειες μεταξύ των τομέων αποτελούν κρίσιμο παράγοντα για την παραγωγή πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων στην αναπτυξιακή διαδικασία και την ενίσχυση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων ειδικά σε περιόδους στενότητας χρηματοδοτικών πόρων. Δεν αμφισβητείται, για παράδειγμα, ότι η ανάπτυξη της τεχνολογικής καινοτομίας, της έρευνας, του περιβάλλοντος, της ενέργειας και της βιομηχανίας απαιτεί συνέργειες δράσεων και έργων σε ένα ενιαίο πλαίσιο στρατηγικής προσέγγισης. Το ίδιο ασφαλώς ισχύει συνδυαστικά και στους υπόλοιπους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού, των μεταφορών, του αγροτικού τομέα και της παιδείας. Γι' αυτόν τον λόγο η προσέγγισή μας θεωρεί τις συνέργειες ως καθοριστικό στοιχείο της αναπτυξιακής διαδικασίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από το περιεχόμενο του κειμένου προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας προϋποθέτει πολιτική σταθερότητα και συναίνεση, ακομμάτιστη, σύγχρονη και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση, ισχυρό τραπεζικό τομέα, επιχειρηματική κοινότητα αποφασισμένη να εκσυγχρονιστεί και καινοτομήσει, δίκαιο και μακροπρόθεσμο φορολογικό σύστημα, που να δημιουργεί αίσθημα κοινωνικής δικαιοσύνης.
2. Αξιόπιστοι, «αιεφόροι» σύμμαχοι της ελληνικής οικονομίας στη διαδρομή της προς την ανάπτυξη είναι ο φυσικός πλούτος και το περιβάλλον της χώρας, ο ιστορικός πολιτισμός της, η γεωστρατηγική θέση της, το επιχειρηματικά και εργασιακά αξιόλογο δυναμικό της.
3. Οι πόροι για την ανάπτυξη να διατίθενται σε στοχευμένες δράσεις και έργα, για να ξεπεραστεί το πρόβλημα της στενότητάς τους, να έχουν πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα, για να προκαλέσουν μόχλευση στην οικονομία, να ενισχύσουν την καινοτομία, για να δημιουργήσουν υψηλή προστιθέμενη αξία και να εξασφαλίζουν συνέργειες, για να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας.
4. Κινητήριος δύναμη της αναπτυξιακής προσπάθειας και βασικός παράγοντας αντιμετώπισης της ανεργίας είναι οι επενδύσεις τόσο σε δημόσιες υποδομές όσο και δράσεις επιχειρηματικότητας. Για την προσέλκυσή τους είναι απαραίτητο ένα ελκυστικό σε κίνητρα και απλοποιημένο σε διαδικασίες μακροπρόθεσμο επενδυτικό πλαίσιο, ενώ ταυτόχρονα επιβάλλεται η αναζήτησή τους μέσω νέων ανοιγμάτων και συμμαχιών σε υπάρχουσες ή αναδυόμενες οικονομικές δυνάμεις.
5. Η ανάπτυξη της οικονομίας μπορεί να αποκτήσει μια νέα, διαφορετική προσέγγιση, με κυρίαρχο χαρακτηριστικό στοιχείο την διαχείριση και αξιοποίηση των πόρων σε γεωφυσικές ενότητες συνδυαστικών οικονομικών δραστηριοτήτων, για την αποτελεσματικότερη χρήση τους και την εξασφάλιση συνεργειών και οικονομιών κλίμακας.
6. Η αντίληψη πως η ανάπτυξη είναι ταυτόσημη με τις προγραμματικές περιόδους των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, θα πρέπει να παραχωρήσει τη θέση της σε μία νέα ολοκληρωμένη εθνική αναπτυξιακή στρατηγική, με μακροπρόθεσμο και δεσμευτικό χαρακτήρα (10-12 έτη), στο πλαίσιο της οποίας οι πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων θα αποτελούν ενδιάμεσα συμπληρωματικά χρηματοδοτικά μέσα και όχι αναπτυξιακές περιόδους.
7. Καθοριστικός παράγων για την ανάπτυξη της οικονομίας είναι η αναστροφή της σημερινής αρνητικής ψυχολογίας στην κοινωνία, τα νοικοκυριά και τους παραγωγικούς συντελεστές της οικονομίας, προϋπόθεση της οποίας είναι η άμεση σταθεροποίηση της οικονομίας και η δημιουργία σαφών ενδείξεων αναπτυξιακών προοπτικών.
8. Οι συνέργειες μεταξύ των τομέων της οικονομίας αποτελούν αποφασιστικό παράγοντα για την παραγωγή πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων στην αναπτυξιακή διαδικασία και την ενίσχυση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων ειδικά σε περιόδους στενότητας χρηματοδοτικών πόρων.

Σημείωση:

Η Πνευματική Ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς την τήρηση διατυπώσεων και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι σύμφωνα με το ν. 2121/1993 (όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) και τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος συλλογικού έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική, μηχανική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή, η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση, καθώς και κάθε άλλη διασκευή ή μετατροπή, που θα προορίζεται να εξυπηρετήσει αμιγώς εμπορικούς σκοπούς, χωρίς την έγγραφη άδεια των δημιουργών του, των οποίων οι απόψεις είναι αυστηρά προσωπικές και δεν απηχούν απαραίτητα τις θέσεις του Ελληνικού Συλλόγου Αποφοίτων του London School of Economics and Political Science.

www.lsealumni.gr